Het signaleren van de problematische gehechtheid

Een onderzoek naar het signaleren van de problematische gehechtheid door jeugdbeschermers van Jeugdbescherming Noord

Onderzoeksopdracht jaar 4, Sociaal Pedagogische Hulpverlening Academie voor Sociale Studies, Hanzehogeschool Groningen

Auteurs:
G. Beving
E. Gerdes

4-7-2018

Het signaleren van de problematische gehechtheid

Auteurs / studenten:

Naam:	Gwen Beving (327255)
	Eline Gerdes (330794)
Opleiding:	Social Work
	Academie voor Sociale Studies, Hanzehogeschool Groningen
Vak:	Onderzoeksopdracht jaar 4
Begeleidende docent:	Mark Lamberts
Naam opdrachtgever:	Hendrik-Jan Klein Nagelvoort
Instelling opdrachtgever:	Jeugdbescherming Noord (Groningen)
Cursuscode:	SSVB16OO/SSDB16OO
E-mailadres:	g.beving@st.hanze.nl / e.gerdes@st.hanze.nl

VOORWOORD

Voor u ligt ons onderzoek ter afronding van de studie Social Work aan de Hanze Hogeschool te Groningen. Tijdens deze opleiding hebben wij veel kennis opgedaan die hebben toegepast in ons onderzoek. Daarnaast zijn er ook nieuwe vaardigheden ontwikkeld tijdens het onderzoek. Verschillende personen hebben ons ondersteunt om het onderzoek te presenteren zoals het momenteel voor u ligt.

Allereerst willen wij onze onderzoeksdocent Mark Lamberts bedanken voor de begeleiding en deskundigheid rondom het onderzoek. Ook onze studiegenoten tijdens de lessen van Mark Lamberts hebben ons geholpen in het proces. Vanuit onze opdrachtgever Jeugdbescherming Noord is Hendrik-Jan Klein Nagelvoort aangesteld als onze praktijkbegeleider. Wij zijn hem dankbaar voor het vrij maken van zijn tijd om ons te ondersteunen in het proces door informatie en feedback te geven. Daarnaast willen wij de medewerkers van Jeugdbescherming Noord bedanken voor de medewerking aan de vragenlijst en focusgroepen. Zonder hen waren wij niet in staat om ons onderzoek af te ronden. Tot slot willen wij de docenten van het onderzoeksatelier van de Hanze Hogeschool bedanken voor de mogelijkheid om ons te voorzien van feedback. Inzichten van verschillende docenten hebben er toe geleid dat wij beter in staat zijn geweest om het onderzoek af te ronden.

Wij wensen u veel plezier met het lezen van het onderzoek over het signaleren van een problematische gehechtheid door jeugdbeschermers.

Gwen Beving en Eline Gerdes
Groningen, 7 juni 2018

SAMENVATTING

Het signaleren van een problematische gehechtheid, hoe vanzelfsprekend is dit eigenlijk? In dit onderzoek wordt er gekeken naar de wijze waarop jeugdbeschermers bij Jeugdbescherming Noord de problematische gehechtheid signaleren en welke ondersteuning de jeugdbeschermers hierin nodig hebben. De thema's deskundigheid, hulpmiddelen en ondersteuning vanuit de organisatie zijn in de deelvragen naar voren gekomen en gelden als leidraad voor het onderzoek.

Maar wat is hechting? Hechting is een duurzame emotionele band tussen de jeugdige en zijn ouder op basis van opgedane ervaringen. Bij cliënten van JB Noord is er vaak iets gestagneerd in het hechtingsproces, we spreken dan van een problematische gehechtheid.

En wat is signalering? Hoe komt een goede signalering tot stand? Signaleren is het herkennen van belemmerende factoren in de sociale omgeving van cliënten. Verschillende factoren kunnen hierbij een rol spelen. Een goede signalering kan alleen wanneer er geen werkdruk, een goede samenwerking, de ontwikkelingen worden gevolgd en er een goed intakesysteem is.

Zijn daar ook hulpmiddelen voor? Voor het signaleren van de problematische gehechtheid door jeugdbeschermers zijn hulpmiddelen beschikbaar die kunnen ondersteunen, namelijk: instrumenten, (interne en externe) scholing, gedragswetenschappers en praktijkbegeleiders.

De doelstelling van het onderzoek is het inzichtelijk maken wat de jeugdbeschermers nodig hebben om hechtingsproblematiek bij cliënten te signaleren, zodat de cliënten worden voorzien van de meest passende hulpverlening met als doel om het aantal probleemgezinnen te laten afnemen. Deze doelstelling wordt nageleefd aan de hand van de volgende onderzoeksvraag: *Wat hebben jeugdbeschermers nodig om hechtingsproblematiek te kunnen signaleren bij cliënten van Jeugdbescherming Noord?*

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn er vragenlijsten naar alle jeugdbeschermers van Jeugdbescherming Noord verstuurd. Vanwege de lage responsiviteit zijn er drie focusgroepen georganiseerd om extra informatie te krijgen. Hierbij zijn minimaal drie jeugdbeschermers, één gedragswetenschapper en één praktijkbegeleider aanwezig geweest. De resultaten van de vragenlijst en focusgroepen zijn vergeleken met de informatie uit de literatuur. Hieruit is de volgende conclusie tot stand gekomen. De jeugdbeschermers geven aan dat zij meer deskundigheid en expertise nodig hebben in het signaleren van de problematische gehechtheid. Zij weten daarnaast niet precies wat er van hen wordt verwacht in het signaleren. De jeugdbeschermers hebben een duidelijke taakomschrijving nodig. Daarnaast hebben de jeugdbeschermers meer informatie nodig over scholings- en cursusmogelijkheden, waarmee zij hun expertise kunnen vergroten. Tot slot geven de jeugdbeschermers aan dat zij gedragswetenschappers nodig hebben om de problematische gehechtheid te kunnen signaleren. Overige hulpmiddelen gebruiken zij niet.

Aan de hand van de conclusie doen de onderzoekers de volgende aanbevelingen aan de jeugdbeschermers:

Aanbeveling 1: Deskundigheidsbevordering door middel van het volgen van cursussen, scholing en verdieping in de beroepscode en functieomschrijving.
Aanbeveling 2: Inrichting van de SKJ-(her)registratie door een bewuste keuze te maken hun eigen ontwikkelingsmogelijkheden.

De volgende aanbevelingen gelden voor de organisatie:
Aanbeveling 1: Duidelijkheid creëren aan de werknemers van JB Noord over hun functies door middel van overleggen.
Aanbeveling 2: Ontwikkelingsmogelijkheden aandragen in de vorm van bijvoorbeeld scholing of themabijeenkomsten gericht op de problematische gehechtheid, aanvullend op de huidige scholingsmogelijkheden.
Aanbeveling 3: Werkdruk verlagen door extra personeel aan te nemen.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting 3
Inhoudsopgave 5
1 Inleiding 7
1.1 Context 7
1.2 Probleem- en situatieanalyse 8
1.3 Doelstelling 9
1.4 Onderzoeksvraag 9
1.5 Leeswijzer 10
2 De jeugdbeschermer en de problematische gehechtheid 11
2.1 Hechting 11
2.2 Problematische gehechtheid 12
2.3 Het signaleren binnen de jeugdhulpverlening 14
2.4 De jeugdbeschermer 15
2.4.1 De functie van de jeugdbeschermer 16
2.4.2 Beroepscode 16
2.5 Hulpmiddelen 17
2.6 Ondersteuning vanuit de organisatie 18
2.7 Conclusie 19
3 Methode 21
3.1 Typering onderzoek 21
3.2 Respondenten 21
3.3 Vragenlijst 22
3.3.1 Onderzoeksinstrument 22
3.3.2 Procedure gegevensverzameling 23
3.3.3 Analyseplan 24
3.4 Focusgroep 24
3.4.1 Onderzoeksinstrument 24
3.4.2 Gegevensverzameling 25
3.4.3 Analyseplan 26
4 Resultaten 27

4.1 Focusgroepen en vragenlijst 27
4.1.1 Deskundigheid 27
4.1.2 Hulpmiddelen 29
4.1.3 Ondersteuning vanuit de organisatie 30
4.2 Analyse van de resultaten 32
4.2.1 Deskundigheid 32
4.2.2 Hulpmiddelen 32
4.2.3 Ondersteuning vanuit de organisatie 33
5 Conclusie, discussie en aanbevelingen 34
5.1 Conclusie 34
5.2 Discussie 35
5.2.1 Validiteit en betrouwbaarheid 35
5.2.2 Bruikbaarheid 36
5.2.3 Profilering, definiëring en legitimering van het vraagstuk 37
5.3 Aanbevelingen 39
5.3.1 Aanbeveling voor de organisatie 39
5.3.2 Aanbeveling voor de jeugdbeschermers 40
5.3.3 Suggestie voor vervolgonderzoek 41
Bronnenlijst 42
Bijlage 1: Hulpmiddelen 44
Bijlage 2: Scholingsaanbod 46
Bijlage 3: Mail vragenlijst 47
Bijlage 4: Vragenlijst 48
Bijlage 5: Herinneringsmail vragenlijst 54
Bijlage 6: Stellingen focusgroep Lay out 55
Bijlage 7: Opzet mail focusgroepen 56
Bijlage 8: Uitwerking vragenlijst 57
Bijlage 9: Uitwerking focusgroep 1 69
Bijlage 10: Uitwerking focusgroep 2 71
Bijlage 11: Uitwerking focusgroep 3 73

1 INLEIDING

Voor u ligt een onderzoek over het signaleren van een problematische gehechtheid door jeugdbeschermers van Jeugdbescherming Noord. In dit hoofdstuk komen verschillende onderdelen aan bod die informatie geven over het onderzoek. In paragraaf 1.1 wordt de context weergegeven. Vervolgens dient paragraaf 1.2 er voor om de probleemanalyse in beeld te brengen. In paragraaf 1.3 komt het doel van het onderzoek aan bod. In paragraaf 1.4 wordt de vraagstelling behandeld, waarna in paragraaf 1.5 de leeswijzer is beschreven.

1.1 Context

Jeugdbescherming Noord (hierna: JB Noord) is een organisatie die jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen uitvoert. De organisatie is zowel in de provincie Groningen als in de provincie Drenthe gevestigd. Dit onderzoek is uitgevoerd bij JB Noord in de provincie Groningen.

Bij de uitvoering van de jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen gaat het om de veiligheid van jeugdigen tot 18 jaar. De kinderrechter kan een ondertoezichtstelling, voogdijmaatregel of jeugdreclasseringsmaatregel uitspreken. Vervolgens worden de gezinsvoogden en jeugdreclasseerders van JB Noord ingeschakeld. Daarnaast ondersteunt JB Noord op verzoek van gemeenten in vrijwillige zaken waarbij de regie bij de gemeente ligt om een maatregel te voorkomen (Jeugdbescherming Noord, 2017).

JB Noord helpt gezinnen met ernstige problemen rondom het opgroeien en opvoeden van de jeugdige waar het gezin niet met vrijwillige hulpverlening uit komt. JB Noord ondersteunt waar het kan, beschermt en houdt toezicht waar dat nodig is. Hiervoor gebruiken zij de benaderingswijze ‘Signs of Safety’. Dit houdt in dat er oplossings- en systeemgericht wordt gewerkt. Aan de hand van de zorgen en krachten in de situatie van het kind wordt er een beoordeling gemaakt over de mate van de veiligheid (Jeugdbescherming Noord, 2017).

Het uitgangspunt van JB Noord is om gezinnen te helpen op een manier die bij het gezin past. JB Noord helpt met het zoeken naar een vorm waarin het gezin kan functioneren zodat dat het kind of de kinderen in veiligheid kunnen opgroeien (Jeugdbescherming Noord, 2017). De jeugdbeschermer kan worden toegevoegd aan het ouderlijk gezag (ondertoezichtstelling) of de volledige voogdij krijgen over een kind. De medewerkers die deze maatregel uitvoeren, heten jeugdbeschermers. Jeugdreclassering is begeleiding en controle voor jongeren die naar aanleiding van het plegen van een strafbaar feit zijn veroordeeld of worden verdacht voor het plegen van een delict. Dit delict kan verschillen van schoolverzuim tot mishandelingen, vernielingen, etc. De jongere moet tijdens de jeugdreclassering bewijzen dat hij of zij zich goed kan gedragen door zich te houden aan de doelen uit het plan. Medewerkers die de maatregel jeugdreclassering uitvoeren, worden jeugdreclasseerders genoemd. (Jeugdbescherming Noord, 2017).

1.2 Probleem- en situatieanalyse

Sinds de transitie in de jeugdzorg (1 januari 2015) zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg, hieronder vallen ook de jeugdbescherming en jeugdreclassering. De nieuwe Jeugdwet benoemd een aantal doelen voor de jeugdzorg, waarvan het volgende doel relevant is voor dit onderzoek: 'Eerder de juiste hulp op maat bieden om jeugdigen en gezinnen zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijk hulp te bieden met aandacht voor de (kosten)effectiviteit van de geboden hulp' (Movisie, 2015). Hoe wordt dit doel in de praktijk gebracht bij JB Noord? En wat heeft dit te maken met het signaleren van de problematische gehechtheid?

Bij JB Noord werken 62 jeugdbeschermers die zich inzetten voor multiprobleemgezinnen. Er zijn zes gedragswetenschappers en drie praktijkbegeleiders die hen hierin ondersteunen. Bij de start van een zaak wordt er een plan van aanpak opgesteld door de jeugdbeschermer om invulling te geven aan de maatregel. Dit is het eerste moment waarop er aandacht moet zijn voor signalering. Door middel van het plan worden namelijk de lijnen uitgezet voor het verdere proces en hulpverlening. De jeugdbeschermers verzamelen informatie over de cliënt op verschillende gebieden, zoals hulpverleningsgeschiedenis, psychische gesteldheid, risicofactoren, school, etc. Deze informatie wordt verzameld door bijvoorbeeld rapportages van de Raad voor de Kinderbescherming en huisbezoeken. Hier kunnen signalen naar voren komen die wijzen op bepaalde problematieken. In dit onderzoek wordt er specifiek gekeken naar de signalen van een problematische gehechtheid. JB Noord ziet de problematische gehechtheid als een problematiek die voorafgaat aan andere stoornissen/gedragsproblemen. Met een goede signalering en behandeling van de problematische gehechtheid verwachten zij verdere problemen mogelijk te kunnen voorkomen. Het is op dit moment echter niet duidelijk of de jeugdbeschermers hier voldoende tot in staat en toegerust zijn.

Wanneer de uitkomsten van het onderzoek aantonen dat de jeugdbeschermers niet voldoende in staat zijn om de problematische gehechtheid te signaleren, kan dit gevolgen hebben voor zowel de cliënt (het kind en het gezin), de organisatie en de maatschappij. Op cliëntniveau kan er worden gesteld dat de cliënt niet de hulpverlening toegereikt krijgt die hij of zij nodig heeft. Dit betekent dat het probleem in stand wordt gehouden. Het kind krijgt te maken met internaliserende of externaliserende problemen, afhankelijk van de hechtingsstijl. Bij internaliserende problemen kan er worden gedacht aan onder andere depressieve gedachten, angst en een negatief zelfbeeld. Onder externaliserende problematiek valt bijvoorbeeld agressief en druk gedrag. Tevens lopen deze kinderen het risico om ernstige gedragsproblemen te ontwikkelen. Al met al kan er worden gesteld dat de problematische gehechtheid een groot probleem kan vormen voor de verdere ontwikkeling van het kind (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017). Daarnaast zal de cliënt het vertrouwen in de hulpverlening verliezen. Wanneer deze situatie regelmatig plaatsvindt, zal JB Noord hier op langere termijn ook gevolgen van ervaren. De organisatie komt in slecht daglicht te staan, waardoor de deskundigheid van de organisatie mogelijk in twijfel wordt getrokken. Ook zal de hulpverlening langer doorlopen, wat betekent dat er te weinig aandacht is voor de kosteneffectiviteit van de geboden hulp, zoals in het doel van de transitie in de inleiding van dit hoofdstuk is benoemd. Tot slot kan de maatschappij gevolgen van dit probleem ervaren. Wanneer de problematische gehechtheid niet wordt aangepakt, blijven problemen zoals delinquent gedrag en ernstige

gedragsproblemen bestaan. Voornamelijk de externaliserende problemen hebben invloed op de maatschappij, aangezien de maatschappij hiervan direct de gevolgen ervaart. Tot slot is de problematische gehechtheid een problematiek die kan worden doorgegeven aan de volgende generatie. Iemand met een problematische gehechtheid is onvoldoende in staat om responsief en sensitief op het kind te reageren, waardoor de kans groot is dat het kind ook een problematische gehechtheid ontwikkelt. Er ontstaat een vicieuze cirkel waarbij hulpverlening nodig lijkt om deze cirkel te doorbreken.

Zoals al eerder is benoemd, zijn er zes gedragswetenschappers werkzaam bij JB Noord ter ondersteuning van de jeugdbeschermers. Dhr. Klein Nagelvoort en mevr. Tjebbes zijn twee van de gedragswetenschappers. Volgens dhr. Klein Nagelvoort is het een probleem dat het momenteel onduidelijk is of de medewerkers in staat zijn om een problematische gehechtheid te signaleren. Mevr. Tjebbes benadrukt het belang van het signaleren van de problematische gehechtheid. Wanneer deze problematiek niet in een vroeg stadium wordt gesignaleerd, zal de kern niet worden aangepakt. Dit kan ertoe leiden dat de probleemsituatie in stand wordt gehouden, aldus mevr. Tjebbes. Daarnaast is er informatie verkregen uit de vergaderingen van regio Noord en regio Oost. De gedragswetenschappers achten onderzoek noodzakelijk naar de kennis en middelen die de jeugdbeschermers krijgen aangereikt in het signaleren van deze problematiek zodat de gezinnen optimale ondersteuning krijgen op het gebied van de problematische gehechtheid.

Jeugdbeschermers vinden het moeilijk om een problematische gehechtheid te onderscheiden van andere problematieken. Ook vinden zij de definitie van een problematische gehechtheid onduidelijk, zoals is gebleken uit het veldonderzoek. Zij kunnen niet exact benoemen welke rol zij hebben in het signaleren van de problematische gehechtheid, wat maakt dat dit een interessant vraagstuk is om te onderzoeken. Het is de vraag of de jeugdbeschermers goed genoeg zijn opgeleid om de signalen te herkennen, waardoor de problematiek mogelijk over het hoofd wordt gezien. Stoornissen als ADHD en autisme worden vaak voorop gesteld, terwijl er een problematische gehechtheid aan de orde blijkt te zijn. Wanneer jeugdbeschermers deskundig genoeg zijn om een problematische gehechtheid te herkennen, kunnen andere stoornissen mogelijk voorkomen worden door de juiste hulp in te zetten.

1.3 Doelstelling

Inzichtelijk maken wat de jeugdbeschermers nodig hebben om hechtingsproblematiek bij cliënten te signaleren, zodat de cliënten worden voorzien van de meest passende hulpverlening met als doel om het aantal probleemgezinnen te laten afnemen.

1.4 Onderzoeksvraag

Hoofdvraag:

Wat hebben jeugdbeschermers nodig om een problematische gehechtheid te kunnen signaleren bij cliënten van Jeugdbescherming Noord?

Deelvragen:

- In hoeverre ervaren de jeugdbeschermers zich deskundig genoeg om problematische gehechtheid te kunnen signaleren?
- Welke behoeften hebben de jeugdbeschermers wat betreft hun eigen deskundigheid van de problematische gehechtheid?
- Welke hulpmiddelen gebruiken jeugdbeschermers in het signaleren van de problematische gehechtheid?
- Welke behoefte hebben de jeugdbeschermers in het gebruik van de hulpmiddelen?
- Waarin kunnen de gedragswetenschappers de jeugdbeschermers in ondersteunen?
- Hoe kan Jeugdbescherming Noord als organisatie hun medewerkers ondersteunen in het signaleren van de problematische gehechtheid?
- Hoe ondersteunen andere organisaties de jeugdbeschermers bij het signaleren van een problematische gehechtheid?

1.5 Leeswijzer

Het onderzoek dat voor u ligt bestaat uit vijf hoofdstukken. In het voorgaande hoofdstuk (*hoofdstuk 1*) is de inleiding van het onderzoek te vinden. De context van het onderzoek, de probleem- en situatieanalyse, de doelstelling van het onderzoek en de onderzoeksvraag zijn hierin gepresenteerd. In *hoofdstuk 2* van het rapport wordt de literatuur rondom het signaleren van de problematische gehechtheid besproken. De hechting, problematische gehechtheid, het signaleren binnen de jeugdhulpverlening, de jeugdbeschermer, de hulpmiddel en de ondersteuning vanuit de organisatie worden behandeld. Tot slot is er een conclusie van de literatuur te vinden. *Hoofdstuk 3* behandelt de methode die is ingezet tijdens het onderzoek. Eerst wordt het type onderzoek en de onderzoekseenheden van het onderzoek beschreven. Vervolgens wordt er zowel van de vragenlijst als de focusgroep het instrument, de gegevensverzameling en het analyseplan behandeld. *Hoofdstuk 4* toont de resultaten van de vragenlijst en focusgroepen. De verschillende thema's (deskundigheid, hulpmiddelen, ondersteuning vanuit de organisatie) worden bij langs gegaan. In de slotparagraaf van het hoofdstuk wordt een analyse gegeven van de resultaten. In het laatste hoofdstuk, *hoofdstuk 5*, bevat de conclusie, discussie en aanbevelingen aan de hand van de eerder vergaarde informatie uit het rapport. Het hoofdstuk verbindt de literatuur met de resultaten uit het praktijkgerichte deel. Tot slot zijn de bronnenlijst, begrippenlijst en bijlagen te vinden. De bijlagen dienen ter ondersteuning van het inhoudelijke onderzoek. Daarnaast is hier bijvoorbeeld ook de uitwerking van de vragenlijst en focusgroepen in te vinden.

In het onderzoek worden er twee verschillende begrippen gehanteerd die elkaar nauw raken: de jeugdbeschermer en de jeugdzorgwerker. In dit verslag wordt er met jeugdbeschermer een werknemer bij JB Noord bedoeld. De jeugdzorgwerker kan worden gezien als een algemene term voor een werknemer in de jeugdzorg.

2 DE JEUGDBESCHERMER EN DE PROBLEMATISCHE GEHECHTHEID

In dit hoofdstuk is de relevante literatuur te vinden om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Allereerst wordt het begrip hechting uitgewerkt in paragraaf 2.1. In paragraaf 2.2 wordt de problematische gehechtheid behandeld om een beeld te geven van de problematiek waar onderzoek naar wordt gedaan. Vanaf paragraaf 2.3 wordt er meer focus gelegd op het signaleren en de rol van de jeugdbeschermer hierin. In paragraaf 2.3 komen de signalen van de problematische gehechtheid aan bod. Vervolgens is in paragraaf 2.4 een overzicht van de beschikbare hulpmiddelen te vinden en in paragraaf 2.5 komen de competenties aan bod die belangrijk zijn voor een jeugdbeschermer. Zoals in de leeswijzer is vermeldt, zijn er twee begrippen die elkaar nauw met elkaar samenhangen. Met jeugdbeschermer wordt een medewerker bij JB Noord bedoeld. De jeugdzorgwerker is een werknemer in de jeugdzorg in algemene zin.

2.1 Hechting

In deze paragraaf wordt er antwoord gegeven op de vraag wat hechting precies inhoudt. Dit is nodig om een beter beeld te krijgen van het centrale thema in het onderzoek.

De Richtlijnen Jeugdhulp (2017) omschrijven een gehechtheidsrelatie als een duurzame emotionele band tussen de jeugdige en zijn ouder op basis van opgedane ervaringen. Wanneer het kind bang, moe of ziek is komt de gehechtheid het meest duidelijk naar voren, dan heeft het kind namelijk troost, zorg en geruststelling nodig (Bowlby & Holmes, 2005).

Bowlby is een wetenschapper die zich na de Tweede Wereldoorlog bezig hield met gehechtheid en wordt gezien als de grondlegger van de gehechtheidstheorie (Bowlby & Holmes, 2005). Bowlby onderscheidt vier fasen in de ontwikkeling van gehechtheid. In de eerste fase (pre-attachment) kent de baby een aantal vaardigheden om contact met de verzorger uit te lokken: huilen, aankijken, glimlachen, vastgrijpen en zuigen. De baby maakt nog geen onderscheid tussen verschillende personen. In de tweede fase (attachment-in-the-making) begint de baby de vaste verzorger te herkennen en een voorkeur te hebben voor een bepaalde verzorger. Dit speelt zich af na ongeveer drie maanden. Ook krijgt de baby meer motorische en cognitieve vaardigheden om contact te krijgen met de gehechtheidspersoon. Na zes maanden is er sprake van doelgericht en georganiseerd gehechtheidsgedrag. Opvoeders moeten in deze fase actief kijken, luisteren, spiegelen en meeleven, troosten verzorgen en inspelen op het kind (Bowlby & Holmes, 2005). De derde fase (clear-cut attachment) doet de baby actief moeite om de gewenste nabijheid van de verzorger te krijgen: eenkennigheid. Het kind ontwikkelt het mentaliserend vermogen. Het kind vormt een beeld van de verzorger en kan langer afwezig zijn van de verzorger omdat het kind er op vertrouwt dat de verzorger weer terug komt. Het kind begint de wereld te exploreren. De laatste fase (partnership) begint ongeveer in het derde levensjaar. Het kind raakt behalve op zichzelf ook op anderen gericht. Het mentaliserend vermogen neemt toe. In deze fase ontstaat er wederkerigheid (Bowlby & Holmes, 2005).

Het hechtingsgedrag van het kind heeft verschillende functies. De cirkel van veiligheid en vertrouwen speelt hierbij een grote rol. Het kind heeft behoefte aan zowel een veilige basis als een veilige haven. De veilige basis kan worden verwoord als: “Toe maar”. Het kind krijgt ruimte om te exploreren en zich te ontwikkelen. De veilige haven houdt in dat de ouder beschikbaar is om het kind te troosten en beschermen wanneer de situatie er om vraagt. Deze veilige haven kan worden verwoordt als: “Kom maar”. Het kind leert om stress en emoties te reguleren en de exploratie wordt ondersteund. Daarnaast leert het kind om bescherming te zoeken en krijgen en sociaal leren. Het sociaal leren houdt in dat het kind leert om eigen gevoelens en gedachten te onderscheiden van anderen en hier rekening mee te houden (Zaal et al, 2009).

Bowlby is de grondlegger van de hechtingstheorie. Hij benoemt de fasen die een kind doormaakt bij een normale ontwikkeling. Vervolgens benoemen Zaal et al. (2009) het belang van de hechting met de termen veilige haven en veilige basis. Wanneer jeugdbeschermers voldoende kennis hebben van hechting, zullen zij mogelijk in staat zijn om signalen van de cliënt op te vangen. De deskundigheid betreft dit onderwerp wordt in de praktijk getoetst aan de hand van de vragenlijst en focusgroepen.

2.2 Problematische gehechtheid

In de voorgaande paragraaf is het begrip hechting behandeld. Bij cliënten van JB Noord is er vaak iets gestagneerd in het hechtingsproces, we spreken dan van een problematische gehechtheid. In deze paragraaf wordt het begrip problematische gehechtheid beschreven.

Een problematische gehechtheidsrelatie is een risicofactor voor de sociaal emotionele ontwikkeling. Kinderen met een problematische gehechtheid hebben meer kans op gedragsproblemen of het ontwikkelen van psychopathologie. Zowel kenmerken van de ouder als het kind, maar ook gezins- en leefomstandigheden van het gezin kunnen een oorzaak zijn van een problematische gehechtheid (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Risicofactoren voor een problematische gehechtheid zijn: mishandeling, verwaarlozing, huiselijk geweld, psychiatrische problemen bij (één van beide) ouders, ontwikkelingsproblemen of gedragsproblemen bij het kind, kinderen die opgroeien in een pleeggezin, financiële problemen, huisvestings- of relatieproblemen (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017). Daarnaast kan een tekort aan sensitiviteit en beschikbaarheid van de opvoeder of wisselende opvoeders ook leiden tot een problematische gehechtheid (Bowlby & Holmes, 2005).

Ieder individu heeft een hechtingsstijl die bepaalt op welke manier het individu zich gedraagt in relaties met anderen. Hunter & Maunder (2016) noemen vier stijlen: de veilige, ambivalente gehechtheid, vermijdende en gedesorganiseerde gehechtheid. Hoewel er verschillende benamingen zijn voor deze begrippen, worden de termen van Hunter & Maunder (2016) in dit onderzoek aangehouden voor de leesbaarheid. De vier hechtingsstijlen worden vanuit verschillende perspectieven bekeken om zicht te krijgen op de kenmerken en gedragingen van kinderen met een (on)veilige gehechtheid.

Kinderen met een (1) veilige gehechtheid hebben geen verlatingsangst en voelen zich comfortabel in nabijheid van anderen. Zij kunnen zich goed aanpassen aan stressoren omdat zij genoeg vertrouwen hebben om hulp te vragen en ontvangen wanneer dit nodig is. De (2) ambivalente hechting kenmerkt zich door de wens om dicht bij de mensen te zijn die als veilige haven en basis gelden. Zij worden wanhopig wanneer zij worden achtergelaten in stressvolle omstandigheden. Deze kinderen gaan huilen of zich vastklampen aan de ouder om de ouder in de buurt te kunnen houden (Hunter & Maunder, 2016). Daarnaast is er een groep die contact vermijdt uit de angst om afgewezen of gekwetst te worden. Deze kinderen hebben een (3) vermijdende hechtingsstijl. Tot slot is er de (4) gedesorganiseerde gehechtheid. Deze hechtingsstijl wordt gekenmerkt door grote verlatingsangst en het vermijden van afhankelijkheid (Hunter & Maunder 2016).

Van der Voet (2015) beschrijft de hechtingsstijlen vanuit de basisgevoelens die kinderen hanteren in de verschillende hechtingsstijlen. Kinderen met een veilige hechting ontwikkelen positieve gedachten over zichzelf en anderen (ik ben OK, jij bent OK). Kinderen met een onveilige hechting slagen hier niet in. De ambivalente gehechtheid kenmerkt zich door negatieve gevoelens over zichzelf en positieve gevoelens over anderen (ik ben niet OK, jij bent OK). Kinderen met een vermijdende hechting ontwikkelen positieve gedachten over zichzelf, maar negatieve gedachten over anderen (ik ben OK, jij bent niet OK). Tot slot ontwikkelen de kinderen met een gedesorganiseerde gehechtheid een dubbele negatieve houding. Zij denken negatief over zichzelf en anderen (ik ben niet OK, jij bent niet OK) (Van der Voet, 2015).

De Zeeuw, Brok en van Andel (2015) beschrijven de hechtingsstijlen vanuit de cirkel van veiligheid en vertrouwen (de veilige basis en veilige haven). Bij de veilige gehechtheid heeft het kind een positief balans gevonden tussen het exploreren (veilige basis) en het zoeken van nabijheid (veilige haven) van de ouder. Bij verdriet of angst zal het kind zijn activiteit staken en de nabijheid van de ouder opzoeken. De essentie van veilige gehechtheid is het vertrouwen in de persoon aan wie zij gehecht raken. De beschikbaarheid van de verzorger is hierin belangrijk, evenals de mate waarin de verzorger in staat is om het kind gerust te stellen. Kinderen met een ambivalente gehechtheid gaan op onderzoek uit, maar houden hier geen prettig gevoel aan over. Het gevolg is dat zij verward gedrag laten zien over wat zij nodig hebben. Zij doen alsof ze veel troost en bescherming nodig hebben. Vermijdend gehechte kinderen zoeken weinig nabijheid en doen alsof zij alles zelf kunnen. Zij stralen uit dat ze geen verzorger nodig hebben. Bij de gedesorganiseerde gehechtheid is het kind erg in de war. Het kind wordt bang van de verzorger en is vaak overstuur (De Zeeuw, Brok & van Andel, 2015).

De risicofactoren voor een problematische gehechtheid zijn relevant voor het signaleren van de problematiek. Ook de kenmerken en gedragingen van kinderen spelen hierin een belangrijke rol. De kenmerken en gedragingen zijn onderverdeeld in de vier hechtingsstijlen: de veilige, vermijdende, ambivalente en gedesorganiseerde gehechtheid. In de vragenlijst voor de jeugdbeschermers wordt nagegaan of de jeugdbeschermers voldoende kennis en expertise ervaren rondom deze begrippen. In de focusgroep wordt de deskundigheid aan de hand van een stelling getoetst.

2.3 Het signaleren binnen de jeugdhulpverlening

In de voorgaande paragrafen is er inzicht gegeven over het thema hechting en problematische gehechtheid. Naast de mate waarin de jeugdbeschermers deskundigheid ervaren rondom het thema, is het ook interessant om in te gaan op het begrip 'signaleren. Wat is signalering? Hoe komt een goede signalering tot stand?

De problematische gehechtheid wordt in de praktijk vaak gezien als gedragsproblemen, ADHD, sociale problemen, angst- of stemmingsproblemen. Bij een uitgebreide analyse van de voorgeschiedenis en de gehechtheidsgeschiedenis blijkt dat er vaak een problematische gehechtheid aan ten grondslag ligt (Bowlby & Holmes, 2005). Wanneer de jeugdbeschermers voldoende vaardig zijn om te signaleren, zullen deze problemen mogelijk voorkomen kunnen worden.

Sluiter (2010) benoemen signalering als een kerntaak in het sociaal werk. Onder signalering wordt het volgende verstaan:

- Belemmerende factoren in de sociale omgeving van cliënten op het spoor komen
- Het onderzoeken en verzamelen van deze gegevens en omzetten in een document
- Het document bespreken met betrokkenen en het ondernemen van activiteiten zodat de signalering serieus wordt genomen
- Een bijdrage leveren aan oplossingen en verbeteringen door voorstellen te doen en alternatieven aan te bieden over de wijze van signalering

Voor dit onderzoek lijkt voornamelijk het eerste punt van belang.

Voor veel organisaties is het lastig om op een goede wijze te signaleren. Verschillende factoren kunnen hierbij een rol spelen. Allereerst ervaren sociaal werkers veel werkdruk en geven zij aan dat zij hierdoor minder toekomen aan het signaleren. De werkdruk neemt gigantische vormen aan door de bezuinigingen en de complexere problematiek van cliënten (Sluiter, 2010). Daarnaast vraagt signalering om teamwork. Maatschappelijk werkers blijken nogal gesteld op hun eigen caseload waarin ze vrij zijn en hun gang kunnen gaan en niet gehinderd worden door collega's en anderen met verschillende opvattingen over het werk. Toch kan een goede signalering pas tot stand komen door anderen erbij te betrekken om zodoende met collega's tot een gezamenlijke visie te kunnen komen. Daarnaast vraagt een goede signalering om het consequent volgen van ontwikkelingen in de samenleving en de gevolgen van de ontwikkelingen voor de cliënten (Sluiter, 2010). Ook een goed intakesysteem is essentieel voor het ondersteunen van maatschappelijk werkers in het signaleren. Wanneer signalering aan bod komt in het systeem, is er een vaste plaats waarop hechting aandacht krijgt (Sluiter, 2010).

Vervolgens is het interessant om na te gaan hoe de jeugdzorg in andere landen is ingericht. Zijn er in het buitenland andere protocollen te vinden? Is er in andere landen ook sprake van de enorme werkdruk?

In Duitsland wordt de jeugdzorg anders vormgegeven dan in Nederland. De Duitse overheid vindt dat jeugdzorgwerkers zelf deskundig moeten zijn om problemen te kunnen signaleren en beslissingen te nemen. Zoals in de vorige alinea staat beschreven, wordt er in Nederland veel waarde gehecht aan een gezamenlijke visie om tot een goede signalering te kunnen komen. In Nederland wordt dit gedaan in multidisciplinaire overleggen waarbij onder andere gedragswetenschappers aanwezig en bepalend zijn. De Duitse overheid gaat er echter vanuit dat jeugdzorgwerkers zelf deskundig genoeg zijn om te signaleren en beslissingen te nemen, waardoor zij mogelijk gedwongen worden om deskundig te zijn. Nederland daarentegen neemt deze verantwoordelijkheid uit handen van de jeugdzorgwerkers waardoor zij misschien niet genoeg gedwongen worden deskundig op het gebied van problematische gedrag (Van Rooijen, 2012).

In de praktijk kan dit er mogelijk toe leiden dat de Duitse jeugdzorgwerkers over meer kennis en expertise beschikken dan de Nederlandse jeugdzorgwerkers. Dit kan gevolgen hebben voor de hulpverlening van de cliënten. Tijdens de focusgroepen wordt getoetst in hoeverre de jeugdzorgwerkers zich verantwoordelijk voelen om eigen deskundigheid te vergroten en wat zij hiervoor nodig hebben.

Scandinavische landen worden vaak gezien als voorbeeld voor de jeugdzorg (ZorgWelzijn, 2014). In Scandinavië wordt er bijvoorbeeld gewerkt met een verplicht aanbod van opvoedingsondersteuning voor alle ouders. Hierdoor is de betrokkenheid en regie van de overheid veel groter dan in Nederland. Wanneer het verplichte aanbod van opvoedingsondersteuning wordt vertaald naar het signaleren van de problematische gehechtheid, kan een dergelijk aanbod er toe leiden dat kinderen met deze problematiek vroegtijdig in beeld worden gebracht. Zo kunnen eventuele belemmeringen vroeg worden gesignaleerd en aangepakt (Gilbert, 2012). Daarnaast wordt er in Noorwegen momenteel veel gesproken over de het belang van de veilige gehechtheid ten opzichte van het opgroeien bij biologische ouders. Zij zien de gehechtheid als de basis voor de verdere ontwikkeling van het kind en hechten hier veel waarde aan. In de praktijk kan dit er toe leiden dat maatregelen als adoptie en ontheffen uit het ouderlijke gezag vaker ingezet gaan worden (Gilbert, 2012).

Volgens Sluiter (2010) is signaleren één van de kerntaken van een jeugdzorgwerker. Verder wordt er beschreven dat er verschillende factoren zijn die de signalering vermoeilijken, zoals werkdruk. Duitsland en Scandinavië blijken verder te zijn in het signaleren van problematieken, waardoor zij mogelijk minder werkdruk of overige problemen ervaren.

2.4 De jeugdbeschermer

De jeugdbeschermer vervult de belangrijkste rol binnen JB Noord in het signaleren van een problematische gehechtheid. In hoeverre is het signaleren ook een kerntaak van de jeugdbeschermer bij JB Noord? Om inzichtelijk te maken welke competenties en vaardigheden de jeugdbeschermer hiervoor nodig heeft, is deze paragraaf opgedeeld in twee delen. Allereerst wordt de functie van een jeugdbeschermer bij JB Noord beschreven en vervolgens worden de relevantie competenties uit de Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker van het BPSW (2016) uitgewerkt.

2.4.1 De functie van de jeugdbeschermer

In de functieomschrijving van een jeugdbeschermer bij JB Noord staat beschreven aan welke voorwaarden een jeugdbeschermer moet voldoen. De meest relevante punten voor het onderzoek worden hieronder benoemd.

Er wordt op verschillende gebieden kennis en ervaring verwacht van een jeugdbeschermer. Allereerst is er een afgeronde HBO opleiding met het uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker of een HSAO opleiding (bijvoorbeeld SPH) nodig. Ook wordt er kennis en ervaring verwacht omtrent het hulpaanbod, de hulpverleningsmethodieken, het werken met jongeren/gezinnen, kennis van disfunctioneren van jongere/gezin, kennis van normale ontwikkeling, kennis van gedragsproblemen en –stoornissen, kennis van de relevante beroepscodes en kennis van civiele- en jeugdstrafrechtprocedures. Kennis van de ontwikkeling, gedragsproblemen- en stoornissen en het disfunctioneren van jeugdigen of het gezin dragen bij aan het signaleren van de problematische gehechtheid. Daarnaast dienen de jeugdbeschermers de volgende doelen te behalen. De jeugdbeschermer moet zijn/haar eigen expertise op peil houden door de ontwikkelingen op het expertisegebied te volgen. Ook moet de jeugdbeschermer informatie kunnen zoeken en bestuderen vanuit een dossier om een juiste analyse en oordeelsvorming te stellen. De bovenstaande informatie is van de opdrachtgever (dhr. Klein Nagelvoort, persoonlijke communicatie, datum) verkregen in een Word-document. Er wordt dus kennis verwacht van de jeugdbeschermer met als doel dat de juiste hulpverlening kan worden ingezet.

Uit de functieomschrijving van een jeugdbeschermer wordt duidelijk dat de jeugdbeschermers in principe over voldoende kennis moet beschikken om signalen te kunnen herkennen. Daarnaast is het noodzakelijk om hun eigen expertise op peil te houden. Of zij hierover beschikken en of zij genoeg ondersteuning hierbij ervaren wordt in de praktijk getoetst.

2.4.2 Beroepscode

Niet alleen een organisatie heeft eisen aan jeugdbeschermers. Zij horen zich te houden aan de beroepscode die opgesteld is door Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ). De beroepscode geldt als inspiratie bron, leidraad en toetssteen voor eigen morele reflectie en oordeelsvorming omtrent zijn beroepsmatig handelen en werkhouding (BPSW, 2016).

Jeugdbeschermers zijn geregistreerd bij het SKJ, zonder deze registratie mogen zij dit werk niet uitvoeren. Zij dienen te handelen volgens de normen van de Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker en vallen onder het tuchtrecht (Jeugdbescherming Noord, 2016). Hieronder worden de onderdelen uit de beroepscode opgesomd die van belang zijn rondom het signaleren van de problematische gehechtheid.

- Bevordering deskundigheid

De jeugdzorg is sterk in ontwikkeling. De jeugdbeschermer beschikt over actuele kennis, inzichten en maatschappelijke behoeften ter bevordering van de deskundigheid. Het deskundig uitoefenen

van het beroep is gebaseerd op de beroepsstandaard (BPSW, 2016). In het onderzoek komt dit terug door deskundigheid te tonen op het gebied van de problematische gehechtheid zodat de jeugdbeschermer in staat is om de signalen te herkennen.

- Beroepsuitoefening en samenwerking

De inzet en erkenning van de beroepsdeskundigheid van de jeugdzorgwerker is essentieel voor de kwaliteit van de jeugdzorg en draagt bij aan goede samenwerking (BPSW, 2016). Rondom het signaleren van de problematische gehechtheid is het van belang om de signalen te herkennen en te bespreken met de gedragswetenschapper om tot een logische vervolgstap te komen.

- Voorlichting over de jeugdzorg

De jeugdzorgwerker werkt actief mee aan een juiste beeldvorming over de jeugdzorg (BPSW, 2016). Wanneer de jeugdbeschermer in staat is om de problematische gehechtheid te signaleren en vervolgens de juiste hulp aanbiedt, zullen zowel de cliënt en zijn of haar omgeving meer vertrouwen krijgen in de jeugdzorg, waardoor een positief beeld over de jeugdzorg ontstaat.

Signaleren wordt niet duidelijk als taak van een jeugdzorgwerker omschreven. Dit maakt dat het onduidelijk is of het signaleren als taak wordt gezien van de jeugdzorgwerker.

2.5 Hulpmiddelen

Het signaleren van de problematische gehechtheid is een belangrijke taak. Om deze taak goed uit te voeren kunnen de jeugdbeschermers verschillende (hulp)middelen inzetten. Hulpmiddelen zijn van belang om een juiste signalering te kunnen doen en vermoedens te controleren. In deze paragraaf worden de hulpmiddelen beschreven die de jeugdbeschermers kunnen inzetten om een problematische gehechtheid te signaleren. In de Van Dale (2018) wordt een hulpmiddel omschreven als middel om een doel sneller, gemakkelijker te bereiken. Hieronder valt in dit geval niet alleen materiaal. Ook personen, organisaties et cetera kunnen een middel zijn.

Instrumenten

De instrumenten die beschreven worden in de Richtlijn voor een problematische gehechtheid zijn: De Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag, Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI), Child Behaviour Checklist (CBCL), Youth Self Report (YSR), Teacher's Report Form (TRF), Emotional Availability Scales (EAS) en Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG) (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017). In bijlage 1 is de uitwerking van deze hulpmiddelen te vinden.

Jeugdbeschermers kunnen deze middelen gebruiken om hun vermoedens van een problematische gehechtheid te toetsen. Wanneer de instrumenten aantonen dat er sprake kan zijn van een problematische gehechtheid, kan de jeugdbeschermer actie ondernemen binnen of buiten de organisatie. Opvallend is dat er wel hulpmiddelen worden aangeboden om te kunnen signaleren, terwijl het signaleren niet als kerntaak van een sociaal werker wordt benoemd. Dit maakt de taak signaleren verwarrend.

Scholingsaanbod

Jeugdbeschermers kunnen zowel intern als extern scholing volgen. Het interne scholingsaanbod wordt in de volgende paragraaf behandeld. De functie van jeugdbeschermer bij JB Noord kan alleen worden vervuld door jeugdzorgwerkers met een SKJ registratie. Om deze registratie te behouden dienen er aan verschillende voorwaarden te voldoen. Zo dient de jeugdbeschermer 60 punten aan geaccrediteerde scholing te hebben behaald bij de herregistratie (BPSW, 2016). Dit is dus één van de manieren waarop de jeugdbeschermer kan worden bijgeschoold. Op de website van het SKJ is het aanbod van scholing te vinden. Zo blijken er verschillende geaccrediteerde scholingen te zijn voor jeugdbeschermers die kunnen ondersteunen in het vergroten van de deskundigheid om een problematische gehechtheid te kunnen signaleren. Deze scholingsvormen zijn in bijlage 2 terug te vinden.

Er blijkt hulpmiddelen en scholingsmogelijkheden extern beschikbaar te zijn die de jeugdbeschermers kunnen ondersteunen in het signaleren van de problematische gehechtheid en deskundigheidsbevordering. Nu rest de vraag hoe er intern wordt ingespeeld op dit vraagstuk.

2.6 Ondersteuning vanuit de organisatie

De organisatie heeft een belangrijke rol in het ondersteunen van de jeugdbeschermers in het bevorderen van de deskundigheid en expertise. Ook kunnen zij hulpmiddelen beschikbaar stellen. Welke ondersteuning biedt JB Noord aan de organisatie en hoe richten zij dit in?

De gedragswetenschapper

De gedragswetenschapper bij JB Noord heeft verschillende taken. De gedragswetenschapper heeft een adviserende, ondersteunende en coachende rol bij inhoudelijke vraagstukken van jeugdbeschermers. Daarnaast zijn het initiëren van beleid- en methodiekontwikkeling, het verrichten van diagnostiek taken van de gedragswetenschapper. Tevens is de gedragswetenschapper verantwoordelijk voor de eigen deskundigheidsbevordering en levert een bijdrage aan het vergroten van de deskundigheid van jeugdbeschermers. De bovenstaande informatie is verkregen uit een Word-document die is toegestuurd door dhr. Klein Nagelvoort (Persoonlijke communicatie, 3 juli 2018).

De praktijkbegeleider

Naast de gedragswetenschapper zijn er bij JB Noord ook gedragswetenschappers die als hulpmiddel fungeren. De praktijkbegeleider richt zich op de structurele, procesmatige begeleiding en coaching van jeugdbeschermers. Zij hebben een coachende, signalerende, adviserende en bewakende rol. De praktijkbegeleider levert een bijdrage aan de deskundigheid van betrokken jeugdbeschermers en methodiek- en beleidsontwikkeling. Dit doen zij door het aanbieden van trainingen om de deskundigheid te vergroten. De bovenstaande informatie is verkregen uit een Word-document die is toegestuurd door dhr. Klein Nagelvoort (Persoonlijke communicatie, 3 juli 2018).

Intern scholingsaanbod

JB Noord heeft een opleidingsaanbod voor de jeugdbeschermers. De organisatie probeert aan te sluiten bij de interne opleidingsbehoefte. De opleidingen hebben een verplicht of vrij karakter. De verplichte opleidingen zijn er voor de SKJ (her)registratie-eisen, de wetgeving of omdat de organisatie waarde hecht aan specifieke onderwerpen. Daarnaast is er een aanbod waar jeugdbeschermers een afweging kunnen maken in de opleiding die bij hun competentie-ontwikkeling past. In de eerste twee jaar zijn de volgende opleidingen verplicht: gezinsvoogdij, Signs of Safety basistraining, veiligheid en agressiebeheersing, e-learning pakket jeugdzorg, beroepscode en tuchtrecht, stress en compassiemoeheid, optreden ter rechtszitting en herkenning seksueel misbruik. Daarnaast zijn er ook een aantal vrije opleidingen, dit zijn voornamelijk verdiepingstrainingen. De bovenstaande informatie is verkregen uit een Word-document die is toegestuurd door dhr. Klein Nagelvoort (Persoonlijke communicatie, 3 juli 2018).

Intern blijken de gedragswetenschappers, praktijkbegeleiders en het interne scholingsaanbod centraal te staan om de deskundigheid van de jeugdbeschermers te bevorderen. Het wordt hierin echter niet duidelijk welke rol de problematische gehechtheid hierin speelt. In het interne scholingsaanbod lijkt er gen specifieke opleiding te zijn die zich richt op de problematische gehechtheid.

2.7 Conclusie

Hechting is een duurzame emotionele band tussen de jeugdige en zijn ouder op basis van opgedane ervaringen. Wanneer er iets gestagneerd in het hechtingsproces, spreken we van een problematische gehechtheid. In het verdere onderzoek wordt er voornamelijk over de problematische gehechtheid gesproken. Dit is namelijk het centrale thema in het onderzoek.

De taak ‘signaleren’ blijkt geen eenduidig begrip te zijn. Sluiter (2010) benoemt dat signaleren één van de kerntaken van een sociaal werker is, terwijl in de functieomschrijving van JB Noord en de beroepscode de taak signaleren niet expliciet benoemen. De beroepscode benadrukt wel dat een jeugdbeschermer verplicht is om zijn of haar expertise op peil te houden. In de praktijk zal er worden onderzocht welke rol de jeugdbeschermers momenteel innemen in het signaleren en in hoeverre zij tevreden zijn met deze rol.

Er zijn veel externe scholingsmogelijkheden en hulpmiddelen om de expertise van de jeugdbeschermers op peil te kunnen houden. Het is echter niet mogelijk om specifiek over de scholingsmogelijkheden voor de problematische gehechtheid een conclusie te trekken. De scholingsmogelijkheden lijken vooral algemeen van aard te zijn en richten zich niet op specifieke problematieken. Hierbij is het de vraag in hoeverre de jeugdbeschermers de mogelijkheid krijgen aangeboden om meer kennis te vergaren over de problematische gehechtheid. Dit wordt in de praktijk onderzocht. Binnen de organisatie worden scholingsmogelijkheden aangeboden om punten voor de SKJ-registratie te kunnen halen, maar ook deze mogelijkheden zijn niet gericht op de problematische gehechtheid. De gedragswetenschapper en praktijkbegeleider ondersteunen de jeugdbeschermers wel bij het signaleren. In de praktijk wordt onderzocht hoe de rol van de

gedragswetenschapper en praktijkbegeleider zich verhoudt tot het signaleren van de jeugdbeschermer.

Tot slot zijn er inzichten verkregen over andere mogelijkheden om het signaleren van de problematische gehechtheid in te richten. Duitsland bijvoorbeeld legt de verantwoordelijkheid volledig bij de jeugdbeschermer door hen onderling te laten overleggen en beslissingen te maken. Scandinavië heeft een ander plan ontwikkeld. Zij werken preventief door opvoedingscursussen aan de ouders te verplichten. Hierdoor is de ontwikkeling van de hechting bij ieder gezin vroegtijdig in beeld. Concluderend kan er worden gezegd dat er in Duitsland en Scandinavië meer aandacht is voor het signaleren van de problematische gehechtheid en het bevorderen van deskundigheid dan de onderzoekers tot dusver hebben ontdekt in Nederland.

Al met al is er in dit hoofdstuk informatie verkregen over de hechting, de benodigde deskundigheid en expertise, de beschikbare hulpmiddelen en tot slot de ondersteuning vanuit JB Noord om als jeugdbeschermer de problematische gehechtheid te kunnen signaleren. Deze verschillende onderwerpen worden in de praktijk verder onderzocht om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

3 METHODE

In dit hoofdstuk is informatie te vinden over de methode van het onderzoek. In paragraaf 3.1 is de typering en verwerking van het onderzoek beschreven. In paragraaf 3.2 worden de respondenten en overige informatiebronnen omschreven. In paragraaf 3.3 worden de onderzoeksinstrumenten uitgewerkt met daarbij de validiteit en de betrouwbaarheid. In paragraaf 3.4 is de procedure beschreven van de vragenlijst en de focusgroep. Tot slot is in paragraaf 3.5 het analyseplan beschreven.

3.1 Typering onderzoek

Het onderzoek is gericht op de behoefte van de jeugdbeschermers bij JB Noord in het signaleren van een problematische gehechtheid. Er is gekeken of de jeugdbeschermers over genoeg vaardigheden beschikken om de problematische gehechtheid te signaleren en wat zij hierin nodig hebben. Volgens Migchelbrink (2014) is behoefte een waardering of ervaring van gemis, tekort, nood, gebrek in/van de huidige situatie. Als eerste is er gekeken hoe de jeugdbeschermers signaleren waarna er vervolgens is onderzocht waar nog behoefte aan is. In het veldonderzoek met gedragswetenschapper en opdrachtgever dhr. Klein Nagelvoort is naar voren gekomen dat er mogelijk een gemis wordt ervaren door jeugdbeschermers rondom het thema. Om welke behoefte dit gaat en in welke mate deze behoefte wordt ervaren is nog onbekend. Dit houdt in dat het onderzoek kan worden omschreven als een behoefte onderzoek. In een behoefte onderzoek wordt onderzocht waar de medewerkers behoefte aan hebben en wat de wensen zijn om de optimaal te kunnen presteren (Migchelbrink, 2014).

Het onderzoek is praktijkgericht. De onderzoeksvraag is afkomstig vanuit de organisatie en de kennis is afkomstig uit de beroepspraktijk. Daarnaast is het onderzoek primair gericht op kennis van, in of voor een specifieke situatie of context. Tijdens dit onderzoek gaat het om de kennis van problematische gehechtheid om deze vervolgens te kunnen signaleren. Het onderzoek heeft plaatsgevonden bij JB Noord waar 62 jeugdbeschermers deel hebben genomen aan de vragenlijst. Dit betekent dat het onderzoek empirisch/kwalitatief van aard is. Dit houdt in dat opvattingen, meningen en gevoelens van personen worden gemeten. Dit is gedaan door middel van vragenlijsten en focusgroepen (Migchelbrink, 2014).

Met de uitkomsten van het onderzoek wil de organisatie inspelen op de behoeften van de jeugdbeschermers voor een juiste signalering om uiteindelijk de cliënten te kunnen voorzien van de juiste vorm van hulp.

3.2 Respondenten

In de vragenlijst en focusgroepen worden geen namen van respondenten genoemd. Zij worden benoemd als jeugdbeschermers, gedragswetenschappers of praktijkbegeleiders.

De jeugdbeschermers, gedragswetenschappers en praktijkbegeleiders zijn werkzaam bij JB Noord waardoor zij bruikbaar zijn voor het onderzoek. De jeugdbeschermers zijn in dit onderzoek de

meest belangrijke respondenten om informatie te verzamelen, aangezien zij centraal staan in de taak van het signaleren. De praktijkbegeleiders en gedragswetenschappers hebben een ondersteunende rol ten opzichte van de jeugdbeschermers, wat maakt dat zij ook belangrijk zijn voor het onderzoek.

De meeste jeugdbeschermers hebben een HBO opleiding (SPH / MWD / Pedagogiek) afgerond, enkelen hebben een universitaire opleiding afgerond (psychologie / pedagogische wetenschappen). Alle gedragswetenschappers hebben een universitaire opleiding afgerond (psychologie / pedagogische wetenschappen). De praktijkbegeleiders hebben een HBO opleiding (SPH / MWD / Pedagogiek) aangevuld met een opleiding tot coach, supervisor of trainer. De ervaringen van zowel de jeugdbeschermer, praktijkbegeleider als de gedragswetenschapper zijn nodig om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Zij werken namelijk nauw samen bij de signalering van problematische gehechtheid (dhr. Klein Nagelvoort, persoonlijke communicatie, 13 maart 2018).

Voor de vragenlijsten zijn 62 respondenten benaderd, waarbij het streven was naar 30 reacties. Deze respondenten bestonden alleen uit jeugdbeschermers. De gedragswetenschappers en praktijkbegeleiders zijn hierin niet meegenomen, omdat dit de uitkomsten een vertekend beeld zouden kunnen geven met hun reacties er in gemengd. Uiteindelijk hebben 13 jeugdbeschermers de vragenlijst ingevuld.

Voor de focusgroepen is er gestreefd naar acht medewerkers per groep. Hierbij is het wenselijk om minimaal één gedragswetenschapper en één praktijkbegeleider deel te laten nemen om het onderwerp vanuit verschillende functies te belichten. Er is gekozen om de focusgroepen onderdeel uit te laten maken van verplichte vergaderuren (multidisciplinair overleg). Dankzij deze mogelijkheid is de opkomst voor de focusgroepen gewaarborgd (Migchelbrink, 2014).

3.3 Vragenlijst

In eerste instantie is er gekozen om een vragenlijst af te nemen bij de jeugdbeschermers om een beeld te krijgen van de huidige situatie en de behoeften rondom het signaleren van de problematische gehechtheid. In deze paragraaf wordt het instrument beschreven en worden de keuzes in het proces van de vragenlijst onderbouwd. De jeugdbeschermers heten in deze paragraaf 'respondenten'.

3.3.1 Onderzoeksinstrument

De gestructureerde vragenlijst is gebruikt om informatie te verzamelen van de grote groep jeugdbeschermers. Hierin worden ook demografische gegevens, werkervaring, opleidingen, et cetera gevraagd. De demografische gegevens zijn aan het einde van de vragenlijst gesteld om sociaal wenselijke antwoorden te voorkomen (Migchelbrink, 2014).

Om er voor te zorgen dat de vragenlijst de antwoorden geeft die nodig zijn om de onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn de thema's uit de literatuur aangehouden om structuur aan de vragenlijst te bieden. De volgende thema's zijn aangehouden in de vragenlijst: deskundigheid, hulpmiddelen en

ondersteuning vanuit de organisatie. Per thema zijn de vragen opgedeeld in een gedeelte kennis en ervaringen van de jeugdbeschermers. In de vragenlijst zijn verschillende type vragen te vinden, waardoor de vragenlijst de jeugdbeschermers niet snel zullen vervelen. Daarnaast zijn de antwoordmogelijkheden ingekaderd. Waar maar één antwoord kan worden gegeven, is dit ook de enige optie die de jeugdbeschermer heeft. Daarnaast kan een jeugdbeschermer een vraag niet overslaan, er moet altijd een antwoord worden gegeven. Dit maakt de vragenlijst een betrouwbaar instrument om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

Er is gekozen voor een vragenlijst op het internet om het invullen van de lijst extra toegankelijk te maken voor de jeugdbeschermers. De vragen zijn in overleg met de opdrachtgever dhr. Klein Nagelvoort samengesteld om er voor te zorgen dat er gemeten is wat de organisatie wil weten, namelijk of de jeugdbeschermers voldoende in staat zijn om een problematische gehechtheid te signaleren. Daarnaast is de vragenlijst is een geschikt instrument om de onderzoeksvraag te beantwoorden, aangezien dit instrument een groot aantal respondenten kan bereiken. Tevens kost het invullen van een vragenlijst de jeugdbeschermers minder tijd dan het afnemen van interviews (Migchelbrink, 2014). Hiermee tonen de onderzoekers aan dat er rekening is gehouden met de huidige situatie van de jeugdbeschermers, namelijk de hoge werkdruk.

3.3.2 Procedure gegevensverzameling

In de voorbereiding is de vragenlijst door vijf onafhankelijke proefpersonen ingevuld om de betrouwbaarheid van de het onderzoek te verhogen en eventuele fouten te kunnen verwijderen.

Alle 62 jeugdbeschermers hebben een gestructureerde vragenlijst via de mail ontvangen. Deze vragenlijst is te vinden in bijlage 4. De vragenlijst is voorzien van een begeleidende mail zodat de respondenten van de benodigde informatie zijn voorzien en om de responsiviteit te verhogen. De vragenlijst is op 9 april 2018 verzonden met een ruime einddatum om geen druk op het invullen te leggen. Deze mail is te vinden in bijlage 3. Op 17 april 2018 is er een herinneringsmail verstuurd aan de jeugdbeschermers die er niet aan toegekomen zijn om de vragenlijst in te vullen. Deze herinneringsmail is te vinden in bijlage 5. Vervolgens zijn de jeugdbeschermers er op 1 mei 2018 nogmaals aan herinnerd door de gedragswetenschappers tijdens de multidisciplinaire overleggen. Later is gebleken dat men de vragenlijsten te weinig heeft ingevuld zoals eerder is beschreven. Om dit te waarborgen zijn de focusgroepen gepland (Migchelbrink, 2014).

De gegevens zijn verzameld door de website van de vragenlijst, www.survio.com. Op deze website worden de gegevens automatisch verzameld. De antwoorden worden in tabellen en grafieken weergegeven, wat voor veel overzicht zorgt. Deze uitwerking is te vinden in bijlage 8. Bij de gegevensverzameling is er voor gekozen om demografische gegevens te vragen, waarbij de voor- en achternaam achterwege worden gelaten. Deze gegevens hebben geen invloed op de resultaten van het onderzoek en verlagen daarmee de kans op de betrouwbaarheid van het onderzoek.

De omstandigheden tijdens het versturen van de vragenlijsten waren niet gunstig. De werkdruk van de jeugdbeschermers is enorm en er zijn jeugdbeschermers die ondertussen boven hun caseload

werken. Hoewel de onderzoekers hierop hebben ingespeeld door te kiezen voor een vragenlijst in plaats van bijvoorbeeld interviews (in verband met de beschikbare tijd), bleek ook de vragenlijst te veel tijd te kosten van de respondenten. Ook is het mogelijk dat de jeugdbeschermers de vragenlijst vergeten te openen, wanneer zij besluiten om de vragenlijst op een later moment in te vullen.

3.3.3 Analyseplan

Bij Survio worden de gegevens snel en methodisch verwerkt. Ook worden de cijfers weergegeven in tabellen, procenten en aantallen. De informatie is automatisch verzameld door middel van de software van de website (Migchelbrink, 2014).

Vervolgens is er gekeken wat de uitkomsten zijn met betrekking tot de deelvragen. Aangezien zowel de deelvragen als de literatuur en de vragenlijst zijn opgedeeld in de voier centrale thema's, was het mogelijk om een duidelijk onderscheid maken in de verzamelde informatie. De informatie is direct aan een thema gekoppeld. Deze opzet van de vragenlijst zorgt er voor dat er een valide antwoord kan worden gegeven op de onderzoeksvraag.

3.4 Focusgroep

De focusgroepen zijn het tweede instrument in het onderzoek. In deze paragraaf wordt de keuze voor de focusgroepen onderbouwd. Tevens wordt er ingegaan op de voorbereiding en het proces van de focusgroepen. De jeugdbeschermers, praktijkbegeleiders en gedragswetenschappers zullen in deze paragraaf als 'deelnemers' worden beschreven.

3.4.1 Onderzoeksinstrument

De focusgroepen zijn gebruikt om zo veel mogelijk informatie te verzamelen in een korte periode. Om deze reden is er voor gekozen om focusgroepen na de vragenlijst te organiseren. In de focusgroepen zijn de demografische gegevens niet meegenomen, dit is wellicht een gemis bij het analyseren van de uitkomsten. Bij de vragenlijst kon dit leiden tot sociaal wenselijke antwoorden, maar bij de focusgroepen kan dit niet worden gewaarborgd, aangezien de respondenten fysiek aanwezig zijn bij de focusgroep.

In de focusgroepen zijn – net als in de vragenlijst – de thema's (deskundigheid, hulpmiddelen, ondersteuning vanuit de organisatie) uit de deelvragen en de literatuur aangehouden. Per thema zijn er één à twee stellingen geformuleerd waarover de deelnemers kunnen discussiëren. Zij hebben hierop kunnen reageren met eens, oneens of er tussen in. Het vraagstuk wordt op een interactieve manier besproken. De stellingen zijn extreem naar één kant geformuleerd, waardoor de stellingen meer discussie en respons oplevert. Dit zorgt er voor dat de uitkomsten uit de focusgroep bruikbaar zijn om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. De stellingen in de focusgroepen zijn op een PowerPoint weergegeven, zie bijlage 6.

De betrouwbaarheid van dit instrument kan worden bediscussieerd, aangezien de mogelijkheid tot sociaal wenselijke antwoorden aanwezig is. De deelnemers horen de antwoorden van elkaar en zullen er moeite mee kunnen hebben om bijvoorbeeld niet deskundig over te komen of om een

andere mening te hebben dan anderen in de groep. Later in het onderzoek is er voor gekozen om meerdere focusgroepen te organiseren om de betrouwbaarheid te vergroten. De validiteit is daarentegen wel gewaarborgd met dit instrument. De onderzoekers zijn zelf aanwezig bij de focusgroepen, waardoor zij de deelnemers kunnen aansturen wanneer er van het onderwerp wordt afgeweken. Daarnaast kunnen de onderzoekers doorvragen wanneer de onderbouwing onduidelijk is.

De focusgroepen zijn georganiseerd op de tijden van de multidisciplinaire overleggen. Op deze manier gaat er weinig tijd verloren voor de deelnemers, aangezien het verplicht is om één keer per week een multidisciplinair overleg bij te wonen. Hiermee hebben de onderzoekers aangetoond dat zij rekening kunnen houden met de huidige situatie van de jeugdbeschermers. Het bijwonen van de focusgroep heeft namelijk nauwelijks of geen invloed op het inplannen van tijd.

3.4.2 Gegevensverzameling

De deelnemers zijn uitgenodigd via een uitnodigende mail om de deelnemers te informeren en enthousiasmeren (Migchelbrink, 2014). Deze mail is te vinden in bijlage 7. Daarnaast hebben de onderzoekers de focusgroep tijdens de vergadering aangekondigd.

Ruim voor de focusgroep is er gezocht naar een geschikte ruimte, koffie en thee, koeken, opname materiaal, naambordjes en schrijfmateriaal. De focusgroepen zijn opgenomen en vastgelegd met behulp van een recorder met toestemming van de deelnemers. De notulist noteert aantekeningen die aan het einde gecontroleerd worden bij de deelnemers om de validiteit te verhogen. De stellingen en vragen komen één voor één aan bod. De interviewer blijft neutraal, zelfs als er naar een mening gevraagd wordt. De interviewer zorgt er voor dat er voor elke deelnemer genoeg ruimte heeft om te reageren. De interviewer herhaalt en vat geregeld samen wat er wordt gezegd (Migchelbrink, 2014).

Aan het begin van de focusgroepen is het onderzoek ingeleid door de onderzoekers. Hierbij hebben zij zich voorgesteld, het onderwerp en het doel van het onderzoek gepresenteerd. Afsluitend is er gevraagd wat de respondenten vonden van deze methode van informatie vergaren. Er is anderhalf uur vrijgemaakt voor de focusgroepen om men de ruimte te gunnen om te reageren. Inhoudelijk is er circa 30 minuten informatie verzameld. De focusgroepen vonden plaats op 17 mei 2018 om 8:30 uur, 22 mei 2018 om 13:00 uur en op 31 mei 2018 om 10:30 uur (Migchelbrink, 2014).

Het is niet mogelijk om de anonimiteit van de deelnemers in de focusgroepen te waarborgen, aangezien de deelnemers fysiek aanwezig zijn geweest bij de bijeenkomsten. Het ontbreken van anonimiteit kan invloed hebben op de reacties van de deelnemers, aangezien zij worden beïnvloed door andere deelnemers in de ruimte. Dit kan ertoe leiden dat sommige deelnemers erg stil worden bijvoorbeeld. De onderzoekers zijn zich hier van bewust en proberen daarom de bijdrage van de deelnemers gelijkwaardig te houden, door in te grijpen en aan iedereen vragen te stellen.

3.4.3 Analyseplan

Tijdens de focusgroep is er kwalitatieve informatie verzameld. De informatie is samengevat in de notulen door de notulist waarna de belangrijkste elementen zijn verzameld in tabellen. De overige informatie is geschrapt met het oog op de onderzoeksvraag en de deelvragen. De fragmenten die overblijven, krijgen een trefwoord. Dit wordt een code of label genoemd (Migchelbrink, 2014).

De analyse is onafhankelijk uitgevoerd door twee onderzoekers om de validiteit en betrouwbaarheid van de analyse te verhogen. Door de meest opvallende uitspraken onafhankelijk van elkaar uit te werken en hierna te vergelijken is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gewaarborgd. De analyse is niet op één moment is geanalyseerd maar verdeeld over meerdere dagen, wat bijdraagt aan de betrouwbaarheid van het onderzoek. Tijdens de focusgroepen zijn stellingen aan de deelnemers voorgelegd waarop zij kunnen reageren. In het onderzoeksproces is er voor gekozen om de stellingen in tabellen te verwerken waarin aangegeven wordt of men ‘eens’ of ‘oneens’ was met de stelling. Omdat men mogelijk de middenweg wil kiezen, is er een derde cel toegevoegd met ‘tussenin’. Als extra zijn er twee cellen toegevoegd met ‘toelichting’ en ‘x aantal genoemde uitspraken’ zodat er relevante opmerkingen toegevoegd kunnen worden en de uitspraken geteld worden (Migchelbrink, 2014).

4 RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. In de eerste paragraaf worden de focusgroepen aan de hand van de thema's gepresenteerd. In de slotparagraaf wordt er een analyse weergegeven van de verschillen tussen de vragenlijst en focusgroepen. Hierin worden ook de deelvragen beantwoordt. In bijlage 8 zijn de overige uitgewerkte tabellen en grafieken van de vragen weergegeven.

4.1 Focusgroepen en vragenlijst

In deze paragraaf worden de resultaten van de vragenlijst en de focusgroepen behandeld. Ook hier komen de thema's deskundigheid, hulpmiddelen en ondersteuning vanuit de organisatie. De uitwerking van focusgroep één is te vinden in bijlage 9. De uitwerking van focusgroep twee is te vinden in bijlage 10 en de laatste focusgroep is uitgewerkt in bijlage 11. De vragenlijst is te vinden in bijlage 8.

4.1.1 Deskundigheid

De volgende stelling is gebruikt om de deskundigheid van de jeugdbeschermers onder de aandacht te brengen: *De jeugdbeschermers hebben meer dan genoeg kennis over de problematische gehechtheid om hechtingsproblematiek te kunnen signaleren.*

Focusgroep één is het oneens met de stelling. De deelnemers geven aan dat zij wel signaleren en hulp inzetten. Een deelnemer gaf het volgende antwoord, wat door twee anderen werd bevestigd:

> Nou, ik ben het er niet mee eens. Ik denk dat wij wel goed weten hoe we er mee om moeten gaan als het daadwerkelijk hechtingsproblematiek is, maar wij zijn niet degene die het signaleren, ik denk dat wij daar hulp voor inzetten door een psycholoog om te onderzoeken (Focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018).

Toch denken zij dat de wijze van signaleren afhankelijk is van werkervaring. Dit kwam voort uit de volgende opvatting van een deelnemer: "Ik denk dat wij wel signaleren, maar dat het aan de ervaring ligt van jeugdbeschermers" (Focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018). Zij vinden dat er te weinig theorie is behandeld tijdens de opleiding, waardoor de koppeling met de problematische gehechtheid niet snel wordt gemaakt. Dit blijkt uit de volgende citaat:

> Ik denk dat wij vanuit de opleiding er weinig over leren. En ik denk als dit je eerste baan is, dan heb je echt niet meer dan genoeg kennis. Nee, want wij hebben hier ook niet een module hechting om het te signaleren, dus dan krijg je dat door ervaring en door er over te lezen, in MDV er over te horen (focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018).

De tweede focusgroep is het ook oneens met de stelling. Dit wordt duidelijk aan de hand van de volgende uiting van een deelnemer: "Ik vind meer dan genoeg wel erg extreem gezegd. Het is wel iets wat bij ons op de voorgrond staat." (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018). Ze weten niet precies weten waar ze op moeten letten en voelen zich niet voldoende deskundig. Eén deelnemer noemt daarbij het volgende: "Je ziet wel problemen, maar of je dat direct linkt aan

gehechtheid of niet. Ja, daar ben ik niet deskundig genoeg voor." (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018). Bij oudere jeugdigen wordt de koppeling met gehechtheid minder snel gemaakt volgens hen. Dit blijkt uit de volgende opmerking van een deelnemer: "Als je kleinere kinderen hebt beneden de vijf denk ik sneller aan hechtingsproblematiek, dan zal ik het eerder daarin plaatsen als dat ik een puber heb tegen de 16/17 ofzo." (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018). Daarnaast zijn zij in staat om problemen te signaleren, maar weten zij dit niet direct te koppelen aan de gehechtheid van een cliënt. Dit komt in de volgende opmerking naar voren: "De signalen herkennen wel, maar de vraag is of wij ze altijd linken aan hechtingsproblematiek, dat weet ik niet. Bij jongere kinderen doen we dat makkelijker dan bij oudere." (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018).

Focusgroep drie is het ook niet eens met de stelling. Zij vinden het fijn dat er meer aandacht voor het thema binnen de organisatie komt. Eén van de deelnemers geeft de volgende reactie over dit onderwerp: "Ik denk dat het wel goed is om daar meer inhoudelijke kennis over te hebben." (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018). De jeugdbeschermers kunnen via de richtlijnen informatie vinden en daarnaast geven zij aan vermoedens van de problematische gehechtheid te kunnen herkennen. Zij stellen dat zij over de basis beschikken maar niet voldoende diepgang ervaren waar zij wel behoefte aan hebben. Dit komt voort uit het volgende citaat: "Ik denk dat er veel alertheid is. Dat de risicofactoren vaak ook nog wel scherp zijn, maar dat het mooi zou zijn op de signalen en bejegening nog aandacht vraagt." (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018). Ook de gedragswetenschapper meldt hierbij dat meer aandacht voor het onderwerp wenselijk is.

Vier van de dertien respondenten van de vragenlijst bevestigen niet deskundig genoeg te zijn om problematische gehechtheid te kunnen signaleren. 6 van de 13 scoren boven een 5,5 en dus een voldoende op eigen deskundigheid. Het overzicht is weergegeven in figuur 1.

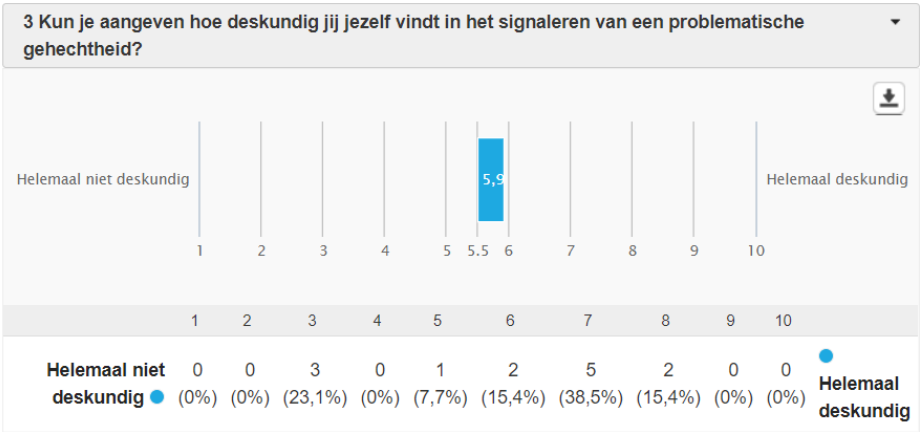

Figuur 1: Uitkomst vraag 3 vragenlijst.

4.1.2 Hulpmiddelen

De volgende stelling is gebruikt om kennis over de hulpmiddelen bij de jeugdbeschermers te meten: *De jeugdbeschermers maken nooit gebruik van de hulpmiddelen die beschikbaar zijn.*

Focusgroep één is het oneens met de stelling. Zij kennen de hulpmiddelen, maar maken hier zelden gebruik van. Eén deelnemer benoemde het volgende: “Ik heb er nog geen gebruik van gemaakt.” (Focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018), waarna dit werd bevestigd door andere deelnemers. Ook weten zij niet of zij hiervan op de hoogte zouden moeten zijn. Eén deelnemer noemt hierover het volgende: “Ik vraag me af of wij degene zijn die de hulpmiddelen moeten toepassen” (Focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018). Zij winnen de expertise elders, zoals van de gedragswetenschappers. Men benadrukt het belang van de gedragswetenschappers: “De gedragswetenschapper sowieso.” (Focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018).

Focusgroep twee maakt daarentegen wel gebruik van de hulpmiddelen, waaronder de richtlijnen, gedragswetenschapper, checklist en een zelfgemaakte waaier. Eén deelnemer zegt het volgende over de stelling: “Daar ben ik het totaal niet mee eens. Dat doen we altijd. De gedragswetenschapper en de richtlijnen.” (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018). Eén andere deelnemer zegt hierover: “Meestal ga ik eerst de ontwikkelingsfasen bij langs en de flyer checken. Vervolgens breng je het in het MDV in en wordt het dieper uit gespitst met de gedragswetenschapper.” (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018). Hierdoor zijn zij het oneens met de stelling. Zij willen de hulpmiddelen scherper stellen. De gedragswetenschapper moedigt het gebruik van de hulpmiddelen aan om weloverwogen beslissingen te maken. Zij zegt het volgende: “Ik moedig het gebruik wel aan zodat je toch elke keer weer vanuit een andere invalshoek naar de signalen kijkt.” (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018).

Ook focusgroep drie is het oneens met de stelling. Zij gebruiken af en toe hulpmiddelen, zoals de richtlijnen en de gedragswetenschapper. Eén persoon zegt het volgende: “Wij hebben natuurlijk de gedragswetenschapper, hé.” (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018). Eén persoon geeft aan totaal geen gebruik te maken van de richtlijnen en hier ook minder behoefte aan heeft. De deelnemers zegt het volgende: “Ik maak nog niet zo gebruik van de richtlijnen, zou ik meer moeten doen. Ik moet het meer van de gedragswetenschapper hebben. Iemand die mij verbaal dingen vertelt en uitlegt.” (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018). Zij zouden graag meer expertise tijdens de bijeenkomsten willen door gebruik te maken van bijvoorbeeld een beamer en de hulpmiddelen. Eén deelnemer zegt hierover het volgende: “Ik heb het nodig om tijdens een bijeenkomst op de beamer er bij te pakken. Ik denk dat wij vaker middels een digiboard de richtlijnen er bij kunnen pakken.” (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018). Toch kan de behoefte hierin verschillen, zoals blijkt uit de volgende citaat: “Ik zou het fijn vinden om met een digiboard de theorie er bij te pakken zodat iedereen mee kan kijken, maar voor een ander werkt dat misschien niet.” (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018).

In de vragenlijst geven acht van de dertien respondenten aan geen hulpmiddelen te kennen, wat inhoudt dat vijf respondenten wel hulpmiddelen hebben aangevinkt. Deze informatie staat weergeven in figuur 2.

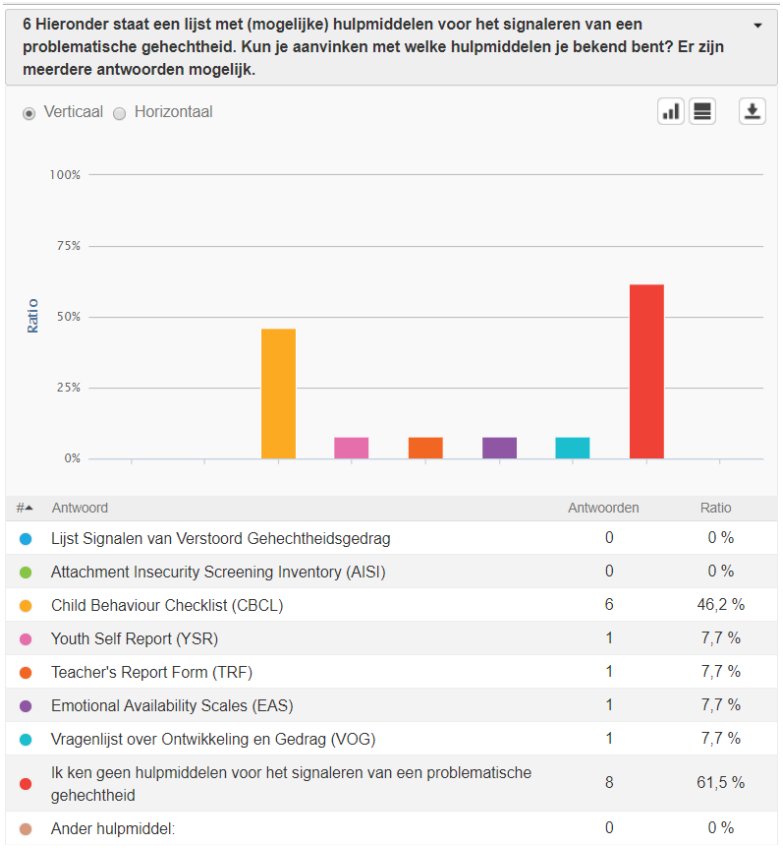

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
	Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag	0	0 %
	Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)	0	0 %
	Child Behaviour Checklist (CBCL)	6	46,2 %
	Youth Self Report (YSR)	1	7,7 %
	Teacher's Report Form (TRF)	1	7,7 %
	Emotional Availability Scales (EAS)	1	7,7 %
	Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)	1	7,7 %
	Ik ken geen hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid	8	61,5 %
	Ander hulpmiddel:	0	0 %

Figuur 2: Uitkomsten vraag 8 vragenlijst.

4.1.3 Ondersteuning vanuit de organisatie

De volgende stelling is gebruikt om de ondersteuning vanuit de organisatie te toetsen: *De organisatie ondersteunt de jeugdbeschermers altijd in het signaleren van hechtingsproblematiek.*

Focusgroep één geeft aan het niet eens maar ook niet oneens te zijn met de stelling. Zij willen wel meer ondersteuning vanuit de organisatie door middel van cursussen. Eén van de deelnemers benoemd het volgende: “Ik denk dat het mooi is om er een keer een thema van te maken.” (Focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018). De gedragswetenschapper heeft genoeg expertise waardoor zij ook gebruik van de gedragswetenschapper kunnen maken. Meerdere deelnemers noemen hierover het volgende: “Het team en gedragswetenschappers staan altijd wel klaar om te sparren of vragen te beantwoorden.” (Focusgroep 1, persoonlijke communicatie, 22 mei 2018). De behoefte aan extra informatie verschilt per persoon.

Focusgroep twee is het oneens met de stelling. Alle deelnemers noemen het volgende: “Er is geen scholing op hechtingsproblematiek.” (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018). Zij willen graag opfrismateriaal. Eén deelnemer zegt hierover het volgende: “Ik vind het goed om

bepaalde onderwerpen regelmatig terug te laten komen. Zeker als het zo'n groot deel van ons werk is, is het goed om dit weer even op te frissen." (Focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018). De jeugdreclasseerder weet er zelf weinig over en heeft ook behoefte aan informatie. De gedragswetenschapper geeft aan het onderwerp meer op de kaart te willen zetten zodat de jeugdbeschermers meer kennis opdoen. Hierover benoemt zij het volgende:

> Wat ik zelf wel fijn zou vinden, dat je soms op casusniveau soms wat meer uitleg kan geven. Dat je soms vanuit je studie even wat dieper er op in gaat en wat theorie er bij pakt. Dat zou van mij mogen en kunnen. Wat mij betreft zou dat heel fijn zijn (focusgroep 2, persoonlijke communicatie, 24 mei 2018).

Focusgroep drie is het ook niet eens met de stelling. Zij hebben de meeste behoefte aan scholing, ook op breder gebied. Eén deelnemer zegt het volgende: "Ik denk dat er net een aantal behoeften zijn uitgesproken die nog niet in de praktijk is gebracht, scholing, ondersteuning." (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018). Zij zouden graag meer bijscholing in psychopathologie in zijn geheel willen, bijvoorbeeld via gastdocenten of een scholingsprogramma. Eén van de deelnemers antwoordde het volgende hierover: "Ik weet niet of het plenaire de juiste oplossing is. Ik denk dat we breder moeten kijken." (Focusgroep 3, persoonlijke communicatie, 31 mei 2018).

Aansluitend geven alle dertien respondenten in de vragenlijst aan dat zij ondersteuning ontvangen van de organisatie (zie bijlage 8) maar tien van de dertien respondenten geven aan baat te hebben bij extra scholing omtrent de problematische gehechtheid. In figuur 3 is dit in een cirkeldiagram weergegeven.

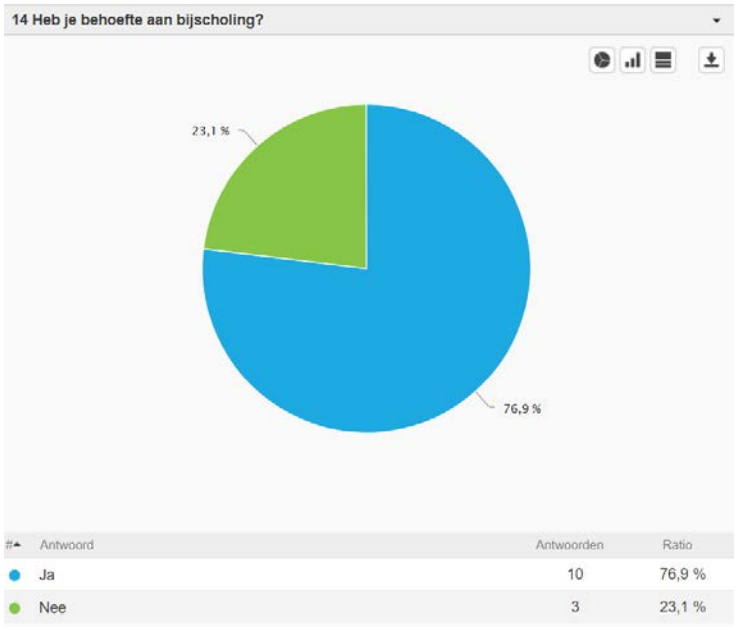

Figuur 3: Uitkomsten vraag 14 vragenlijst.

4.2 Analyse van de resultaten

In deze paragraaf worden de uitkomsten van de vragenlijst met de uitkomsten van de focusgroep vergeleken. Hoe verhouden de resultaten van de meetinstrumenten zich tot elkaar? Waar zijn de overeenkomsten en verschillen te vinden?

4.2.1 Deskundigheid

In deze paragraaf worden de volgende deelvragen betreft de deskundigheid van de jeugdbeschermers beantwoordt:

- In hoeverre ervaren de jeugdbeschermers zich deskundig genoeg om een problematische gehechtheid te kunnen signaleren?
- Welke behoefte hebben de jeugdbeschermers wat betreft kennis en expertise over hechtingsproblematiek?

Uit de vragenlijst komt naar voren dat jeugdbeschermers hun eigen theoretische kennis gemiddeld beoordelen met een 6. Hun deskundigheid in het signaleren van een problematische gehechtheid wordt gemiddeld beoordeeld met een 5,9 en de tevredenheid over hun eigen deskundigheid scoort gemiddeld een onvoldoende, een 5.2. Wanneer deze scores worden vergeleken met de uitkomsten uit de focusgroep, wordt het duidelijk dat men beschikt over de basiskennis van de theoretische gehechtheid. Toch vindt men dit niet voldoende om zich deskundig te kunnen noemen. Concluderend kan er worden gesteld dat jeugdbeschermers behoefte hebben aan meer kennis op het gebied van de problematische gehechtheid.

4.2.2 Hulpmiddelen

In deze paragraaf worden de volgende deelvragen betreft de hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid beantwoordt:

- Welke hulpmiddelen gebruiken jeugdbeschermers in het signaleren van hechtingsproblematiek?
- Welke behoefte hebben de jeugdbeschermers in het gebruik van de hulpmiddelen?

Uit de resultaten van de vragenlijst kwam naar voren dat de jeugdbeschermers niet of nauwelijks op de hoogte zijn van de instrumenten die het NJI benoemd. Jeugdbeschermers vragen zich af of zij de aangewezen persoon zijn om gebruik te maken van deze checklists of instrumenten. Daarentegen maken zij wel gebruik van de gedragswetenschapper, multidisciplinaire overleggen en collega's. De focusgroepen bevestigen dit. Er is slechts één deelnemer die wel gebruik maakt van de richtlijnen. Voornamelijk de gedragswetenschapper is populair om in te zetten bij vermoedens van een problematische gehechtheid. In de focusgroep kwam een concrete wens van de jeugdbeschermers naar voren ter verbetering van de hulpmiddelen. Het gebruik van de richtlijnen tijdens de multidisciplinaire vergaderingen werd aangekaart. In de vragenlijsten kwamen hier geen eenduidige antwoorden naar voren.

4.2.3 Ondersteuning vanuit de organisatie

In deze paragraaf worden de volgende deelvragen betreft de ondersteuning vanuit de organisatie voor het signaleren van een problematische gehechtheid beantwoordt:

- Hoe kan Jeugdbescherming Noord als organisatie hun medewerkers ondersteunen in het signaleren van de problematische gehechtheid?
- Waarin kunnen de gedragswetenschappers de jeugdbeschermers ondersteunen?

Uit de vragenlijsten kwam naar voren dat de gedragswetenschappers de jeugdbeschermers de meeste ondersteuning bieden. De jeugdbeschermers gebruiken de gedragswetenschappers voornamelijk om vermoedens van een problematische gehechtheid te bespreken. Het werd duidelijk dat de jeugdbeschermers altijd gebruik maken van een gedragswetenschapper bij vermoedens van een problematische gehechtheid. Verder hebben de jeugdbeschermers de behoefte aan bijscholing. De focusgroepen bevestigen het belang van de gedragswetenschappers. Daarnaast kwam het vaak naar voren dat dergelijke thema's meer aandacht verdienen in de multidisciplinaire vergaderingen. Toch blijkt de behoefte van de jeugdbeschermers te variëren. Aan de ene kant is er behoefte aan bijscholing, waar anderen aangeven dat extra aandacht in de multidisciplinaire overleggen voldoende is.

5 CONCLUSIE, DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN

De onderzoeksvraag van het onderzoek luidt als volgt: Wat hebben jeugdbeschermers nodig om hechtingsproblematiek te kunnen signaleren bij cliënten van Jeugdbescherming Noord? In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksvraag beantwoordt. In paragraaf 5.1 wordt de conclusie beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 5.2 de discussie weergegeven. In paragraaf 5.3 zijn de aanbevelingen aan de hand van het onderzoek te vinden met een suggestie voor vervolgonderzoek.

5.1 Conclusie

In deze paragraaf is de conclusie van het onderzoek te vinden. Allereerst worden de conclusies weergegeven die zijn getrokken uit de resultaten van het onderzoek. Vervolgens wordt er door middel van deze punten antwoord gegeven op de onderzoeksvraag.

Jeugdbeschermers blijken onvoldoende deskundigheid te ervaren in het signaleren van de problematische gehechtheid. Zij voelen zich niet verplicht om hun deskundigheid te vergroten, maar zij willen wel graag meer theoretische kennis over het thema. De beroepscode beschrijft dat sociaal werkers verplicht zijn om hun expertise op peil te houden, waardoor zij hun werk kunnen uitvoeren zoals de organisatie en beroepscode verwachten. Daarnaast zijn jeugdbeschermers verplicht om SKJ geregistreerd te zijn. Deze registratie draagt bij aan de kwaliteit van jeugdhulp en is van essentieel belang voor jeugdbeschermers. Tevens blijken er genoeg scholings- en cursusmogelijkheden met het thema problematische gehechtheid te zijn om punten voor de SKJ-registratie te behalen. De jeugdbeschermers zijn hier onvoldoende op de hoogte van de mogelijkheden om hun professionaliteit – en daarmee de kwaliteit van de jeugdhulp – te vergroten.

Uit de literatuur is gebleken dat er meerdere hulpmiddelen beschikbaar zijn die jeugdbeschermers kunnen ondersteunen in het signaleren van de problematische gehechtheid. Het NJI benoemt verschillende instrumenten en ook is er geaccrediteerde scholing specifiek gericht op de problematische gehechtheid. Deze hulpmiddelen zijn onbekend voor het grootste gedeelte van de jeugdbeschermers. De jeugdbeschermers maken voornamelijk gebruik van betrokken instanties of gedragswetenschappers om de problematische gehechtheid te signaleren.

De jeugdbeschermers geven aan dat zij de gedragswetenschappers nodig hebben om hun vermoedens van een problematische gehechtheid bespreekbaar te maken. Daarnaast ervaren jeugdbeschermers onduidelijkheid over de taakomschrijving van een jeugdbeschermer. In de taakomschrijving van JB Noord staat de kerntaak signaleren namelijk niet concreet weergegeven.

Wat hebben jeugdbeschermers nodig om hechtingsproblematiek te kunnen signaleren bij cliënten van Jeugdbescherming Noord?
De jeugdbeschermers geven aan dat zij meer deskundigheid en expertise nodig hebben in het signaleren van de problematische gehechtheid. Zij weten daarnaast niet precies wat er van hen wordt verwacht in het signaleren. De jeugdbeschermers hebben een duidelijke taakomschrijving nodig. Daarnaast hebben de jeugdbeschermers meer informatie nodig over scholings- en cursusmogelijkheden, waarmee zij hun expertise kunnen vergroten. Tot slot geven de

jeugdbeschermers aan dat zij gedragswetenschappers nodig hebben om de problematische gehechtheid te kunnen signaleren. Overige hulpmiddelen gebruiken zij niet.

5.2 Discussie

In deze paragraaf wordt er teruggeblikt op de gehanteerde procedures, de resultaten en de conclusies. De validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek worden kritisch bekeken in paragraaf 5.2.1. De bruikbaarheid van het onderzoek komt in paragraaf 5.2.2 aan bod. Vervolgens worden de bevindingen van de onderzoekers beschreven in paragraaf 5.2.3 en wordt er in paragraaf 5.2.4 afgesloten met de beroepsmatige visie van de onderzoekers op het vraagstuk.

5.2.1 Validiteit en betrouwbaarheid

De vragenlijst is als meetinstrument gebruikt om zoveel mogelijk respondenten te kunnen bereiken waarbij er zo weinig mogelijk tijd van de respondenten wordt gevraagd. De responsiviteit is echter laag uitgevallen: 62 jeugdbeschermers hebben de vragenlijsten ontvangen en er zijn echter slechts 13 reacties ontvangen. Dit is mogelijk een gevolg van de hoge werkdruk. Een ander discussiepunt is de mogelijkheid dat de 13 respondenten de vragenlijst door de hoge werkdruk hebben afgeraffeld. Hierdoor zou het onmogelijk zijn om een goed rapport af te leveren aan de opdrachtgever. Om de validiteit en betrouwbaarheid te kunnen waarborgen, is er een ander meetinstrument ingezet om extra informatie te krijgen, namelijk de focusgroepen. Om de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen is er in eerste instantie gekozen om twee focusgroepen te benaderen. Verder in het proces werd duidelijk dat de vragenlijsten te weinig respons opleverden waardoor er gekozen is om een derde focusgroep toe te voegen. Hierdoor is de betrouwbaarheid en validiteit gewaarborgd.

Het organiseren van de focusgroepen bleek een succes. Er is veel informatie in korte tijd verzameld. Door meerdere meetinstrumenten te gebruiken, is er vanuit verschillende perspectieven informatie verzameld. Dit verhoogt de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek. Hoewel de focusgroepen niet allemaal de vooraf ingeschatte tijd innamen (namelijk 30 tot 45 minuten i.p.v. 90 minuten), hebben de focusgroepen veel informatie gegeven. Toch is het mogelijk dat er sociaal wenselijk antwoorden in de focusgroepen zijn gegeven door de aanwezigheid van de gedragswetenschapper, praktijkbegeleider en andere jeugdbeschermers. Ook de externe validiteit van de focusgroepen ligt laag. De resultaten zijn niet generaliseerbaar. Dit kan de volgende keer gewaarborgd worden door iedere medewerker deel te laten uitmaken van het onderzoek.

Om de gegevens uit de focusgroepen te verwerken hebben de onderzoekers de focusgroepen opgenomen en daarnaast ook aantekeningen gemaakt, zodat de antwoorden zorgvuldig worden verwerkt. De onderzoekers hebben vervolgens apart van elkaar de belangrijkste citaten beschreven en dit met elkaar vergeleken. Hiermee wordt de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gewaarborgd.

De onderzoekers hebben in de vragenlijsten naar demografische gegevens gevraagd, maar dit in de focusgroepen achterwege gelaten. Toch kan de behoefte en het antwoord op de stelling verschillend zijn per persoon, aangezien niet iedereen bijvoorbeeld evenveel werkervaring heeft. De

onderzoekers kunnen hier in de aanbeveling geen rekening mee houden. Om dit te voorkomen kunnen de belangrijkste demografische gegevens de volgende keer aan het begin van de focusgroep gevraagd worden. Desnoods achteraf om de respondenten niet vooraf te beïnvloeden.

5.2.2 Bruikbaarheid

Het doel van het onderzoek luidt als volgt: *Inzichtelijk maken wat de jeugdbeschermers nodig hebben om hechtingsproblematiek bij cliënten te signaleren, zodat de cliënten worden voorzien van de meest passende hulpverlening met als doel om het aantal probleemgezinnen te laten afnemen.*

Het doel van het onderzoek is gedeeltelijk bereikt, aangezien de eerste stap voor verbetering al heeft plaatsgevonden. De onderzoekers hebben deel uitgemaakt van een overleg bij Elker waar de plannen voor scholing/gastsprekers besproken zijn. Het onderzoek is besproken, waarbij Elker bevestigde dat het belangrijk is om meer aandacht voor dit thema te hebben. Daarnaast gaven zij ook aan een hoge werkdruk te ervaren, aldus de gedragswetenschappers van Elker (Persoonlijke communicatie, 22 juni 2018). Uiteindelijk is de behoefte van de gedragswetenschappers in beeld gebracht en zijn de plannen besproken. De uitvoering lijkt echter niet op korte termijn uitgevoerd te kunnen worden. Het doel om probleemgezinnen af te laten nemen is niet te bewerkstellen op korte termijn. Er zal meer tijd, ruimte en personeel nodig zijn om de jeugdbeschermers te voorzien van de juiste handvaten voor het signaleren van problematische gehechtheid. Om dit te kunnen realiseren zal er een budget beschikbaar moeten worden gesteld. Hier hebben de onderzoekers niet direct rekening mee gehouden. Zij hadden de opdrachtgever om randvoorwaarden kunnen vragen om het onderzoek op af te stemmen.

In de vragenlijst zijn dertig vragen opgenomen, waarbij achteraf tien vragen niet relevant bleken voor om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Vijf van deze vragen waren gericht op het praktische gedeelte van signaleren, maar dit bleek niet belangrijk genoeg om in de resultaten en conclusie te verwerken. Uiteindelijk hadden we de respondenten tijd kunnen besparen in het afwerken van de vragenlijsten door meer focus te houden op het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

Achteraf is het de vraag of de vragenlijst en focusgroepen dezelfde antwoorden hadden opgeleverd wanneer de jeugdbeschermers niet waren belast met een overvolle caseload. Wellicht hadden de jeugdbeschermers meer ruimte ervaren om mee te werken aan het onderzoek, waardoor zij andere antwoorden hadden gegeven. Dit zou de bruikbaarheid van het onderzoek vergroten, aangezien de betrouwbaarheid van de informatie hoger wordt.

De bruikbaarheid van het onderzoek is gewaarborgd door regelmatig te overleggen met de opdrachtgever en gedragswetenschappers. Elke stap in het proces is in overleg met de opdrachtgever uitgevoerd. Hierin worden de wensen en ideeën vanuit de organisatie met de onderzoekers besproken om het onderzoek bruikbaar te houden tijdens het gehele onderzoeksproces. Daarnaast is er geëvalueerd over de nieuwe informatie en gekeken of er nog veranderingen zijn. Hiermee kan de organisatie het gewenste resultaat uit het onderzoek kan halen (Migchelbrink, 2014).

5.2.3 Profilering, definiëring en legitimering van het vraagstuk

Om de eigen bevindingen van het onderzoek te benoemen, wordt er op micro- meso- en macroniveau naar het vraagstuk gekeken. Tevens wordt hierbij de visie van de onderzoekers op het vraagstuk onderbouwd.

In paragraaf 1.2 wordt een doel van de transitie in 2015 benoemd die relevant is voor dit onderzoek: *Eerder de juiste hulp op maat bieden om jeugdigen en gezinnen zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijk hulp te bieden met aandacht voor de (kosten)effectiviteit van de geboden hulp' (Movisie, 2015).* Het is interessant om na te gaan hoe de resultaten van dit onderzoek zich verhouden tot de doel van de transitie, aangezien er enige overlap lijkt te zijn tussen de doelstelling van het onderzoek en het doel van de transitie. Het bieden van de juiste hulp en zo snel en effectief mogelijk, valt samen met het signaleren van problematieken. Uit het onderzoek is gebleken dat de jeugdbeschermers onvoldoende in staat lijken te zijn om zelfstandig signalen van de problematische gehechtheid te herkennen, wat uiteindelijk kan leiden tot vertraging in het proces van de hulpverlening. Dit betekent dat de cliënten niet zo snel mogelijk en effectief mogelijk worden geholpen. Wanneer er wordt gekeken naar de (kosten)effectiviteit van de geboden hulp, kan JB Noord hogere kosten krijgen wanneer de hulpverlening niet effectief blijkt te zijn. Hieruit concluderen de onderzoekers dat JB Noord er momenteel niet volledig in slaagt om te handelen naar het doel van de transitie. De onderzoekers zijn van mening dat JB Noord betere resultaten zal behalen wanneer er meer aandacht wordt besteedt op het behalen van deze doelen. De rol van de jeugdbeschermers ten opzichte van de gedragswetenschappers een bijzonder interessant discussiepunt.

In iedere focusgroep en vragenlijst werd de gedragswetenschapper als meest belangrijke hulpmiddel benoemd. De jeugdbeschermers schakelen de gedragswetenschapper in bij vermoedens van een problematische gehechtheid. De gedragswetenschapper is belangrijk voor de jeugdbeschermers. Toch lijkt de rol van de gedragswetenschapper van invloed te zijn op de expertise en deskundigheid van de jeugdbeschermer. Zijn de jeugdbeschermers zelf niet in staat om deze problematiek te signaleren? Hoe wordt de deskundigheid van de jeugdbeschermers vergroot als zij deze verantwoordelijkheid bij de gedragswetenschapper neerleggen? Deze vragen komen naar voren wanneer de literatuur met de focusgroepen en vragenlijst wordt vergeleken. Dit heeft zowel op micro- en mesoniveau gevolgen. Op microniveau wordt de jeugdbeschermer te weinig uitgedaagd om zijn of haar deskundigheid te bevorderen en op mesoniveau zal dit ten koste gaan van de kwaliteit van hulpverlening. Er lijken andere mogelijkheden te zijn om de jeugdbeschermer uit te dagen en de kwaliteit van hulpverlening te bevorderen. Duitsland wil de expertise en deskundigheid van de jeugdzorgwerkers bijvoorbeeld vergroten door verantwoordelijkheid te creëren. De jeugdzorgwerkers kunnen onderling afwegingen maken over casussen waarin zij zelf met elkaar kunnen sparren. Bij JB Noord wordt dit alleen in overleg met gedragswetenschappers gedaan. Daarnaast verwachten de onderzoekers dat er mogelijk verkeerde signalen worden doorgespeeld aan de gedragswetenschapper wanneer de jeugdbeschermer niet deskundig genoeg is om signalen op te kunnen vangen. Hierdoor kan er namelijk een verkeerde indruk naar de gedragswetenschapper overgebracht worden met een verkeerde doorverwijzing naar

hulpverlening als gevolg. Hierdoor kan het nogmaals ter discussie worden gesteld of de gedragswetenschaper op de juiste manier wordt benut bij het ondersteunen van de jeugdbeschermer.

Daarnaast is het van belang om de werkdruk van de jeugdbeschermers onder de aandacht te brengen. De werkdruk van de jeugdbeschermers heeft verschillende gevolgen voor de kwaliteit van de hulpverlening. Allereerst is het mogelijk dat de jeugdbeschermers hun werk niet goed genoeg uit kunnen voeren wanneer zij onder tijdsdruk staan. Er kunnen fouten worden gemaakt of dingen worden vergeten. Daarnaast kan een hoge werkdruk ook psychische gevolgen hebben voor werknemers. Zo kunnen klachten als duizeligheid, hoofdpijn en vermoeidheid ontstaan, die uiteindelijk zelfs kunnen leiden tot een burn-out of depressie. De jeugdbeschermers zullen slechter presteren en er zal sprake zijn van een hoog percentage ziekteverzuim (FNV, 2018). Ook heeft de werkdruk invloed op het bevorderen van de deskundigheid. De jeugdbeschermers geven nu al aan dat zij weinig tijd hebben om cursussen te volgen. Dit betekent dat zij niet of nauwelijks op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de jeugdzorg. Uiteindelijk kan dit ertoe leiden dat de jeugdbeschermers niet in staat zijn om de cliënten naar de juiste hulpverlening door te wijzen om dat er te weinig expertise en deskundigheid is. De onderzoekers vinden deze situatie zorgelijk en belangrijk om aandacht voor te hebben. De cliënten verdienen de juiste zorg en dit lijkt niet mogelijk met een te hoge werkdruk.

In de probleem- en situatieanalyse van het onderzoek is beschreven welke internaliserende problemen het gevolg kunnen zijn van een problematische gehechtheid van het kind. Deze internaliserende problemen kunnen in het ergste geval bijvoorbeeld tot zelfmoord leiden. Er zijn recent cijfers over het aantal zelfdodingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek bekend gemaakt waar NU.nl (2018) zich over uitspreekt. Zij benoemen dat het aantal zelfdodingen in 2017 van mensen tussen de tien en dertig jaar flink is gestegen, waaronder in deze leeftijdscategorie een kwart zelfmoord blijkt te zijn. In het nieuwsartikel wordt meerdere malen ‘het tekort schieten van hulpverlening’ benoemd, waaronder ook het geven van tegenstrijdige adviezen, onuitvoerbare adviezen, afwijzingen en uitgestelde zittingen. Zo zijn er meerdere nieuwsartikelen te vinden die met de vinger wijzen naar de manier van hulpverlening binnen de jeugdzorg. Zo schrijft Ingrid de Groot op de site van het AD (2015) een artikel “Jeugdzorg blind voor signalen in horrorfamilie”. De onderzoekers vinden dat er veel klachten zijn over de kwaliteit van jeugdzorg waardoor het juist belangrijk is om eigen deskundigheid en handelen te verantwoorden en verbeteren (De Groot, 2015). Dit laat zien hoe belangrijk het is voor de maatschappij om een juiste hulpverlening te ontvangen waar nodig. Wanneer de signalering binnen JB Noord niet juist verloopt, kan dit dus grote gevolgen hebben.

5.3 Aanbevelingen

In deze paragraaf zijn de aanbevelingen voor de organisatie te vinden. Het onderzoek heeft verschillende inzichten naar voren gebracht die van belang kunnen zijn voor de organisatie. De paragraaf wordt afgesloten met een tip voor vervolgonderzoek.

5.3.1 Aanbeveling voor de organisatie

Aanbeveling 1

De onderzoekers willen benadrukken dat de gedragswetenschappers uitermate belangrijk blijken voor de jeugdbeschermers in het signaleren van de problematische gehechtheid. De jeugdbeschermers geven aan dat zij gedragswetenschappers vaak benaderen om informatie of feedback te krijgen. Dit kan er voor zorgen dat (1) de jeugdbeschermers zich niet verplicht voelen om expertise te vergroten en (2) er verkeerde signalen door gegeven worden aan de gedragswetenschappers. Dit is het gevolg van het gegeven dat de jeugdbeschermers zich niet deskundig genoeg te voelen op het gebied van problematische gehechtheid. De onderzoekers willen aanbevelen de taak signaleren duidelijk af te bakenen voor de jeugdbeschermers zodat de gedragswetenschappers de juiste ondersteuning kunnen bieden om de juiste hulpverlening in te zetten. Dit kan door bijvoorbeeld een verplichte vergadering te organiseren waarin de verantwoordelijkheden en taken duidelijk worden besproken. Dit wordt aanbevolen om duidelijkheid te creëren van taakomschrijving van zowel jeugdbeschermer als gedragswetenschapper.

Aanbeveling 2

Jeugdbeschermers blijken behoefte te hebben aan meer deskundigheid in het signaleren van de problematische gehechtheid. Scholing, themabijeenkomsten, plenaire bijeenkomsten of de invulling van multidisciplinaire overleggen zijn hierbij genoemd als optie om de deskundigheid te bevorderen. Daarnaast hebben jeugdbeschermers punten nodig om aan hun SKJ-(her)registratie te kunnen voldoen. Deze punten kunnen zij krijgen door scholing. In de literatuur zijn de mogelijkheden hiervoor benoemd. Daarnaast kan de aanwezigheid van bijvoorbeeld gastdocenten in een plenaire bijdragen aan het enthousiasme van de jeugdbeschermers om bijeenkomsten bij te wonen. De onderzoekers willen het belang van deze ontwikkelingsmogelijkheden benadrukken. Hoewel een groot aantal jeugdbeschermers behoefte heeft aan deze scholing, gaf ook een gedeelte aan voldoende kennis te hebben of geen behoefte te hebben aan scholing. Toch is het volgens de beroepscode en de taakomschrijving van JB Noord verplicht eigen expertise op peil te houden. Hierdoor willen de onderzoekers aanbevelen de themabijeenkomsten en scholingen verplicht te maken en de jeugdbeschermers op het belang van deze deskundigheidsbevordering te wijzen.

Aanbeveling 3

Om expertise te vergroten is het raadzaam om de werkdruk te verminderen. Werkdruk blijkt een belangrijke factor in het onderzoek. De hoge werkdruk kwam naar voren door de lage responsiviteit op zowel de vragenlijst als focusgroepen, maar daarnaast blijken jeugdbeschermers ook weinig ruimte te ervaren om zich te verdiepen in de theorie rondom bepaalde thema's. Om als organisatie

voldoende expertise in huis te hebben, is het van belang dat de jeugdbeschermers de ruimte ervaren om hun kennis up to date te houden. De onderzoekers willen aanbevelen om extra personeel aan te nemen. Op korte termijn zal de organisatie hier baat bij hebben doordat de medewerkers meer tijd en ruimte ervaren, wat invloed heeft op de (psychische) gesteldheid van de werknemers zoals eerder is benoemd. Daarnaast zullen de jeugdbeschermers meer tijd hebben om hun eigen deskundigheid te bevorderen en de ontwikkelingen te volgen. Op deze manier kunnen zij naar de beroepscode werken. Op de langere termijn zal de organisatie financiële voordelen ervaren, hoewel de onderzoekers er bewust van zijn dat dit op de korte termijn niet aan de orde is. Wanneer de jeugdbeschermers meer deskundigheid ervaren om problematieken te signaleren, zullen de cliënten eerder bij de juiste hulp terecht komen. Dit leidt er toe dat een zaak bijvoorbeeld sneller over kan worden gegeven aan het vrijwillig kader, waardoor er ruimte ontstaat op de caseload voor nieuwe zaken. Dit zal ertoe leiden dat de werkdruk wordt verlaagd en de financiële situatie wordt verbeterd.

Een andere creatieve mogelijkheid is het volgen van een teamworkshop. Hierin kan iedereen met elkaar in gesprek over bijvoorbeeld uitdagingen, teamzaken en dilemma's. In zo'n workshop wordt het duidelijk waar de jeugdbeschermers energie uit halen en wat vooral veel energie kost. Uiteindelijk zal het inzichtelijk worden hoe iedereen omgaat met werkdruk en kan iedereen hierin van elkaar leren.

5.3.2 Aanbeveling voor de jeugdbeschermers

Aanbeveling 1

Jeugdbeschermers lijken het belang van deskundigheidsbevordering onvoldoende in te zien, waardoor de ontwikkelingen van de jeugdzorg en problematieken niet voldoende worden gevolgd. Uiteindelijk krijgt de jeugdige niet de passende hulpverlening aangereikt wanneer er bijvoorbeeld onjuist wordt gesignaleerd. De onderzoekers willen de jeugdbeschermers aanbevelen om zich te profileren volgens de beroepscode, functieomschrijving en theorie. Ook wordt aanbevolen deel te nemen aan cursussen en trainingen voor bijvoorbeeld de SKJ (her)registratie. Zowel intern als extern zijn deze cursussen te volgen. Dit wordt aanbevolen om zelf voldoende deskundig te zijn, het doel van de organisatie na te streven en uiteindelijk de jeugdige en het gezin de juiste hulp aan te bieden. De onderzoekers beseffen dat dit lastig te realiseren is wanneer aanbeveling 3 niet wordt nageleefd.

Aanbeveling 2

Alle jeugdbeschermers dienen SKJ-geregistreerd te zijn. Het is voor de onderzoekers onduidelijk op welke manier de jeugdbeschermers momenteel hun punten halen. De onderzoekers willen benadrukken dat het belangrijk is om gericht te zoeken naar cursussen en scholingsmogelijkheden die bij de jeugdbeschermer past. Op deze manier verkrijgt de jeugdbeschermer de expertise op gebieden die haar of hem helpen in het uitoefenen van het werk. Uit de focusgroepen is gebleken dat de één over meer expertise beschikt dan de ander, waardoor de onderzoekers op deze manier een mooie middenweg willen aankaarten om zelf te bepalen waarin de expertise nodig is. Daarbij raden de onderzoekers aan om in het achterhoofd te houden dat de problematische gehechtheid een belangrijke problematiek is, aangezien dit een beginsel kan zijn van andere gedragsproblemen.

5.3.3 Suggestie voor vervolgonderzoek

Tot slot hebben de onderzoekers een suggestie voor vervolgonderzoek. De multidisciplinaire vergadering werd vaak door jeugdbeschermers aangekaart om in te zetten ter bevordering van de deskundigheid. De wens van de jeugdbeschermers hierin is nog niet concreet, maar er waren veel ideeën. Wellicht kan een vervolgonderzoek zich richten op de inrichting van het multidisciplinaire vergadering en hoe er voor de jeugdbeschermers het meeste winst uit deze vergaderingen kan worden gehaald. Mogelijk kan de expertise van jeugdbeschermers worden aangescherpt door middel van een theoretische invloed in deze vergaderingen.

BRONNENLIJST

Bowlby, J. & Holmes, J. (2005). *A Secure Base*. Geraadpleegd op 3 maart 2018, van: https://www.taylorfrancis.com/books/9781135070861

BPSW. (2016). *Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker*. Opgevraagd op 2 juni 2018, van: https://skjeugd.nl/wp-content/uploads/2016/12/BPSW_Brochure_Beroepscode_Jeugd_Web-003.pdf

De Groot, I. (2015). *Jeugdzorg blind voor signalen in horrorfamilie.* [Nieuwsartikel]. Opgevraagd op 4 juli 2018, van: https://www.ad.nl/dordrecht/jeugdzorg-blind-voor-signalen-in-horrorfamilie~a253997d/

De Zeeuw, M., Brok, C., & van Andel, H. (2015). *Handboek preventieve interventie voor pleeg- en adoptieouders bij jonge kinderen met een problematische gehechtheid*. Geraadpleegd op 1 juli 2018, van: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-90-368-0757-9.pdf

FNV. (2018). *Gevolgen van werkdruk.* Geraadpleegd op 4 juli 2018, van:

Gilbert, N. (2012). A comparative study of child welfare systems: Abstract orientations and concrete results. *Children and Youth Services Review, 34(*3), 532-536. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.10.014

https://www.fnv.nl/themas/veilig-en-gezond-werken/werkdruk-en-werkstress/gevolgen/

Hunter, J. & Maunder, R. (2016). *Improving Patient Treatment with Attachment Theory: A Guide for Primary Care Practitioners and Specialists.* Geraadpleegd op 2 juli 2018, van: https://link-springer-com.proxy.hanze.nl/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-23300-0.pdf

Jeugdbescherming Noord. (2016). *JB Noord & Rechten*. Geraadpleegd op 3 maart 2018, van: https://jeugdbeschermingnoord.nl/wp-content/uploads/2016/01/JBN_folder_klachtrecht_web.pdf

Jeugdbescherming Noord. (2017). *Ons aanbod*. Geraadpleegd op 3 maart 2018, van: https://jeugdbeschermingnoord.nl/ons-werk

Migchelbrink, F. (2013). Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn. Amsterdam: SWP.

Movisie. (2015). *Transitie jeugdzorg: een overzicht*. Geraadpleegd op 25 juni 2018, van: https://www.movisie.nl/artikel/transitie-jeugdzorg-overzicht

NJI. (2008). *Samenvatting Competentieprofiel gedragswetenschapper in de jeugdzorg*. Geraadpleegd op 3 april 2018, van: https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Samenvatting_profiel_Gedragswetenschapper_in_de_jeugdzorg.pdf

NU.nl (2018, 3 juli). Mogelijke oorzaken van toename zelfmoord onder jongeren. *NU.nl*. Geraadpleegd op 4 juli 2018, van: https://www.nu.nl/binnenland/5344889/mogelijke-oorzaken-van-toename-zelfmoord-jongeren.html

Richtlijnen Jeugdhulp (2017). *Richtlijn Problematische gehechtheid voor jeugdhulp en jeugdbescherming.* Geraadpleegd op 6 maart 2018, van: https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2015/04/Richtlijn_Problematische_gehechtheid.pdf

Sluiter S. (2010). *Signalering in het sociaalagogisch werk: Met het oog op de samenleving*. Geraadpleegd op 5 maart 2018, van: https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=YSlFNIgagTcC&oi=fnd&pg=PA71&dq=slui

ter+signalering&ots=CFTm2zd8Gu&sig=gikfvexe677TqvidyYeC9JuwkCQ#v=onepage&q=kerntaak&f=false

Van Dale, (2018). *Betekenis 'hulpmiddel'*. Geraadpleegd op 11 april 2018, van: https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/hulpmiddel#.Wzt5KtIzZPY

Van der Voet, N. (2015). *Hechten en loslaten*. Geraadpleegd op 1 juli 2018, van: https://nicovandervoet.nl/opvoeding/attachment/hechten-en-loslaten-4/

Van Rooijen, M. (2012). Alle jeugdzorg in één Jugendamt. *Jeugd en Co*, *6(*7-8), 10-14. Geraadpleegd op 26 juni 2018, van: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs12449-012-0115-0.pdf

Zaal S., Boerhave M. & Koster M. (2009). *Hechting Basisveiligheid Basisvertrouwen*. Geraadpleegd op 10 maart 2018, van: https://www.cordaan.nl/sites/default/files/downloads/boekje_hechting_2009.pdf

ZorgWelzijn. (2014). *Noorwegen: Alleen hoogopgeleide mensen in jeugdzorg*. Geraadpleegd op 26 juni 2018, van: https://www.zorgwelzijn.nl/noorwegen-alleen-hoogopgeleide-mensen-in-jeugdzorg-1588333w/

BIJLAGE 1: HULPMIDDELEN

Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag

Voor het vroeg signaleren van een problematische gehechtheid kan deze lijst worden ingezet. Het doel van deze lijst is het bepalen in hoeverre kinderen met de leeftijd van vier tot acht jaar gedragingen vertonen waarbij fundamenteel gebrek aan sociale en emotionele binding voorkomt. Ook kan het instrument worden gebruikt als indicatie voor speciaal onderwijs en de financiering hiervoor. De lijst bestaat uit een vragenlijst voor de ouders en leerkracht met bijgevoegde handleiding. De vragenlijst kan ook ingevuld worden door een nauw betrokken persoon zoals sociaal werker of psycholoog (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)

Deze lijst wordt gebruikt om jonge kinderen van twee tot en met vijf jaar te screenen waar mogelijk sprake is van een problematische gehechtheidsrelatie. De lijst kan worden ingevuld door de ouders of verzorgers (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Child Behaviour Checklist (CBCL)

De eerste versie van CBCL wordt gebruikt om probleemgedrag en vaardigheden van kinderen van anderhalf tot en met vijf jaar in kaart te brengen. De tweede versie is geschikt voor jeugdigen van zes tot en met achttien jaar. Het instrument wordt door ouders ingevuld. De vragenlijst voor kinderen bestaat uit een gedragsvragenlijst, handscoringsprofielen (onderscheiden door jongen/meisje) en een computerscoringsprogramma. De CBCL voor jeugdigen bestaat uit een handleiding, gedragsvragenlijst, handscoringsprofielen (onderscheiden door jongen/meisje), handscoringsprofielen voor DSM-schaling en een computerscoringsprogramma. De lijst kan ingevuld worden door ouders of verzorgers of omstanders/familieleden die het kind goed kennen (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Youth Self Report (YSR)

De YSR wordt ingevuld door de jongere zelf. Hierbij kan de jongere zijn of haar eigen probleemgedrag en vaardigheden toetsen. Deze lijst wordt gebruikt bij jongeren vanaf elf tot en met achttien jaar. Het instrument bestaat uit een vragenlijst, handleiding, handscoringsprofiel en computerprogramma om mee te scoren. De lijst kan individueel maar ook in groepsverband worden afgenomen. De jongere dient te beschikken over leesniveau 8 om deel te kunnen nemen (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Teacher's Report Form (TRF)

De TRF is vergelijkbaar met de CBCL geschikt voor leraren of leiding om in te vullen. Ook deze lijst wordt weer ingedeeld in kinderen en jeugdigen. Ook de samenstelling van de materialen zijn het zelfde als eerder benoemd bij de CBCL. In de TRF worden bijvoorbeeld schoolresultaten behandeld wat onderscheid maakt van de CBCL. De verklaring wordt uiteindelijk gedaan door een diagnostisch geschoolde gedragswetenschaper (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Emotional Availability Scales (EAS)

Dit zijn observatieschalen waarmee de ouder-kindrelatie geëvalueerd kan worden. Ook de responsiviteit van de ouders kan met deze schaling beoordeeld worden (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)

De vragenlijst wordt gebruikt om emotionele en gedragsproblemen van kinderen en jongeren met een verstandelijke handicap te meten, zoals gezien wordt door de ouders/verzorgers en leerkrachten/begeleiders. De lijst is bedoeld voor jongeren van zes tot en achttien jaar met een verstandelijke handicap. De VOG bestaat uit een handleiding, vragenlijst voor ouders en verzorgers en een vragenlijst voor leerkrachten/begeleiders. Voor het afnemen van de VOG zijn geen speciale trainingen vereist (Richtlijnen Jeugdhulp, 2017).

BIJLAGE 2: SCHOLINGSAANBOD

Hou me vast & laat me los – de gehechtheidsrelatie tussen een kind en zijn opvoeders.
Opleider: William Schrikker Stichting

Opstellen met kinderen en jongeren.
Opleider: UNLP

Hechtingscongres: Gehechtheid in de behandelkamer.
Opleider: Logacom B.V.

Praktijkopleiding Basic Trustmethode (jaaropleiding).
Opleider: Basic Trust

Hulp en behandeling bij hechting en trauma.
Opleider: Elker

“Komt het ooit nog goed?” Over hechtingsontwikkeling en hechtingsproblematiek.
Opleider: Scholing Dichtbij.

BIJLAGE 3: MAIL VRAGENLIJST

Beste jeugdbeschermer,

Wij zijn Gwen Beving en Eline Gerdes en zijn vierdejaars studenten in de richting Sociaal Pedagogische Hulpverlening (Social Work) aan de Hanze Hogeschool in Groningen.
Voor onze onderzoek bij Jeugdbescherming Noord onderzoeken wij in hoeverre jeugdbeschermers in staat zijn tot en toegerust zijn om hechtingsproblematiek te signaleren bij cliënten. Om hier een helder beeld van te creëren, hebben wij jullie hulp nodig. Wij hebben een vragenlijst opgesteld, deze zal ongeveer 15 minuten van jullie tijd in beslag nemen.

De vragenlijst kan worden geopend door op de volgende link te klikken: https://www.survio.com/survey/d/H4R8M0N8F5D8K4Q8G. De vragenlijst zal direct tevoorschijn komen. Wanneer jullie aan het einde van de vragenlijst op de knop 'Vragenlijst indienen' klikken, wordt de vragenlijst naar ons verstuurd. De gegevens zullen anoniem worden verwerkt. Wij willen jullie vriendelijk verzoeken om vóór 16 april de vragenlijst in te vullen.
Mochten er vragen zijn over de vragenlijst, kunnen deze worden gesteld aan Gwen Beving (g.beving@st.hanze.nl) of Eline Gerdes (e.gerdes@st.hanze.nl).

Alvast bedankt voor jullie medewerking.

Met vriendelijke groet,
Gwen Beving en Eline Gerdes

BIJLAGE 4: VRAGENLIJST

Het signaleren van een problematische gehechtheid bij cliënten van Jeugdbescherming Noord

Beste jeugdbeschermer,

Bedankt voor het bezoeken van deze vragenlijst. Door het invullen van deze +/- 15 minuten durende vragenlijst, helpt u ons en de organisatie om de beste resultaten te behalen. De vragenlijst wordt anoniem verwerkt.

Deskundigheid

In hoeverre ken je de theorie van de problematische gehechtheid?

Ik weet niets van de theorie | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | Ik weet alles van de theorie

Heb je cursussen gevolgd in het thema problematische gehechtheid? Zo ja, welke?

Typ een paragraaf

1500 tekens resterend

Kun je aangeven hoe deskundig jij jezelf vindt in het signaleren van een problematische gehechtheid?

Helemaal niet deskundig | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | Helemaal deskundig

Kun je aangeven hoe tevreden je bent over jouw eigen deskundigheid in de problematische gehechtheid?

Helemaal niet tevreden | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | Helemaal tevreden

Welke veranderingen kunnen jou en/of de organisatie helpen in het vergroten van de deskundigheid op het gebied van de problematische gehechtheid?

Typ een paragraaf

1500 tekens resterend

Hulpmiddelen

Hieronder staat een lijst met (mogelijke) hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid. Kun je aanvinken met welke hulpmiddelen je bekend bent? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- [ ] Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag
- [ ] Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)
- [ ] Child Behaviour Checklist (CBCL)
- [ ] Youth Self Report (YSR)
- [ ] Teacher's Report Form (TRF)
- [ ] Emotional Availability Scales (EAS)
- [ ] Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)
- [ ] Ik ken geen hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid
- [ ] Ander hulpmiddel:

Typ uw antwoord

100 tekens resterend

Kun je aangeven welke hulpmiddelen je in de praktijk gebruikt? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- [ ] Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag
- [ ] Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)
- [ ] Child Behaviour Checklist (CBCL)
- [ ] Youth Self Report (YSR)
- [ ] Teacher's Report Form (TRF)
- [ ] Emotional Availability Scales (EAS)
- [ ] Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)
- [ ] Ik maak geen gebruik van hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid
- [ ] Ander hulpmiddel:

Typ uw antwoord

100 tekens resterend

Welke hulpmiddelen vind je wel of niet gepast voor het signaleren van een problematische gehechtheid bij cliënten?

	Gepast	Ongepast	Niet van toepassing
Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag	○	○	○
Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)	○	○	○
Child Behaviour Checklist (CBCL)	○	○	○
Youth Self Report (YSR)	○	○	○
Teacher's Report Form (TRF)	○	○	○
Emotional Availability Scales (EAS)	○	○	○
Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)	○	○	○

Als je een ander hulpmiddel hebt genoemd, kun je dan hieronder aangeven welke dat is en of je deze gepast of ongepast vindt?

Typ een paragraaf

1500 tekens resterend

Wat mis jij in het aanbod van hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid bij cliënten van Jeugdbescherming Noord?

Typ een paragraaf

1500 tekens resterend

Ondersteuning vanuit de organisatie

Op welke wijze ervaar jij ondersteuning van de organisatie om een problematische gehechtheid bij cliënten te kunnen signaleren? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- [ ] Gedragswetenschappers
- [ ] Collega's
- [ ] Managers
- [ ] MDV momenten
- [ ] Interne documenten / boeken
- [ ] Het volgen van cursussen, trainingen et cetera gericht op een problematische gehechtheid
- [ ] Ik ervaar geen ondersteuning vanuit de organisatie
- [ ] Anders, namelijk:

Typ uw antwoord

100 tekens resterend

Op welke wijze maak jij gebruik van de gedragswetenschappers bij een vermoeden van een problematische gehechtheid bij een cliënt? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- [ ] Ik maak mijn vermoedens bespreekbaar met de gedragswetenschapper
- [ ] Ik vraag de gedragswetenschapper naar het juiste in te zetten middel
- [ ] Ik vraag een gedragswetenschapper om de cliënt te observeren
- [ ] De gedragswetenschapper attendeert mij op de signalen tijdens bijvoorbeeld een MDV
- [ ] Ik maak geen gebruik van de gedragswetenschappers
- [ ] Anders, namelijk:

Typ uw antwoord

100 tekens resterend

Vind je dat de gedragswetenschappers voldoende beschikbaar zijn om jou te kunnen ondersteunen in het beoordelen van een problematische gehechtheid bij cliënten?

- Ja
- Nee
- Niet van toepassing

Heb je behoefte aan bijscholing?

- Ja
- Nee

Aan welke ondersteuning van de organisatie heb je verder nog behoefte?

Typ een paragraaf

1500 tekens resterend

Praktijk

In welke fase van een maatregel heb jij aandacht voor de signalen van een problematische gehechtheid bij de cliënt? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- [ ] Bij het opstellen van het plan van aanpak
- [ ] Tijdens het uitvoeren van het plan van aanpak
- [ ] Bij de evaluatie van het plan van aanpak of de afsluiting
- [ ] Nooit

Kun je de volgende signalen op volgorde van meest belangrijk (bovenaan) naar minst belangrijk (onderaan) zetten?

1. De jeugdige laat zich niet troosten of helpen door de verzorger
2. Er is sprake van mishandeling, verwaarlozing of geweld in het gezin
3. De jeugdige heeft gedragsproblemen
4. De verzorger is niet in staat om sensitief en responsief te reageren op de jeugdige
5. De verzorger heeft psychiatrische problemen

Op welke manier signaleer je een problematische gehechtheid?

- ○ Door betrokken hulpverleners te vragen naar hun bevindingen
- ○ Door de jeugdige en de verzorger te observeren tijdens bijvoorbeeld huisbezoeken of omgangsregelingen
- ○ Beide
- ○ Ik heb geen oog voor de problematische gehechtheid
- ○ Anders, namelijk:

Typ uw antwoord

100 tekens resterend

Hoe beoordeel jij jezelf in het signaleren van een problematische gehechtheid?

Erg slecht ○1 ○2 ○3 ○4 ○5 ○6 ○7 ○8 ○9 ○10 Erg goed

Wat is jouw eerste stap bij een vermoeden van een problematische gehechtheid bij een cliënt?

- ○ Ik ga in gesprek met de ouders over de gehechtheidsgeschiedenis
- ○ Ik zoek naar informatie in het dossier van de jeugdige over de gehechtheidsgeschiedenis
- ○ Ik maak gebruik van een observatielijst/checklist om mijn vermoedens te controleren
- ○ Ik bespreek mijn vermoedens met een gedragswetenschapper
- ○ Ik observeer de interactie tussen de jeugdige en de verzorger op verdachte signalen
- ○ Anders, namelijk:

Typ uw antwoord

100 tekens resterend

BIJLAGE 5: HERINNERINGSMAIL VRAGENLIJST

Beste jeugdbeschermer,

Hierbij willen wij je bedanken voor het meedoen aan het onderzoek naar de behoeften van jeugdbeschermers in het signaleren van hechtingsproblematiek.

Indien je de vragenlijst nog niet hebt ingevuld en teruggestuurd, wil je dat dan alsnog doen? De vragenlijst kan worden geopend door op de volgende link te klikken: https://www.survio.com/survey/d/H4R8M0N8F5D8K4Q8G.

Bij vragen kun je contact zoeken met Gwen Beving of Eline Gerdes door een mail te sturen naar g.beving@st.hanze.nl of e.gerdes@st.hanze.nl.

Met vriendelijke groet,
Gwen Beving en Eline Gerdes

BIJLAGE 6: STELLINGEN FOCUSGROEP LAY OUT

BIJLAGE 7: OPZET MAIL FOCUSGROEPEN

Hallo medewerkers van Jeugdbescherming Noord,

De afgelopen weken hebben wij jullie medewerking gevraagd in de vorm van het invullen van een vragenlijst. De volgende stap in ons onderzoek is het organiseren van twee focusgroepen. Deze focusgroepen zijn er voor bedoeld om met elkaar als medewerkers van Jeugdbescherming Noord te sparren over specifieke onderwerpen rondom het signaleren van de problematische gehechtheid. Hiermee willen wij tot concrete aanbevelingen komen voor de organisatie.

Ook hiervoor hebben wij jullie hulp nodig. Wij zijn op zoek naar medewerkers in verschillende functies. De gewenste indeling ziet er als volgt uit:

Dinsdag 15 mei	9:00 – 10:30 uur
5 jeugdbeschermers (waarvan minimaal 1x JR)	
2 gedragswetenschappers	
1 praktijkbegeleider	
1 regiomanager	

Donderdag 17 mei	9:00 – 10:30 uur
5 jeugdbeschermers (waarvan minimaal 1x JR)	
2 gedragswetenschappers	
1 praktijkbegeleider	
1 regiomanager	

Als je wilt bijdragen aan het onderzoek door middel van deelname aan één van de twee groepen, kun je reageren op deze mail.

Met vriendelijke groet,

Gwen Beving
Eline Gerdes

BIJLAGE 8: UITWERKING VRAGENLIJST

1 In hoeverre ken je de theorie van de problematische gehechtheid?

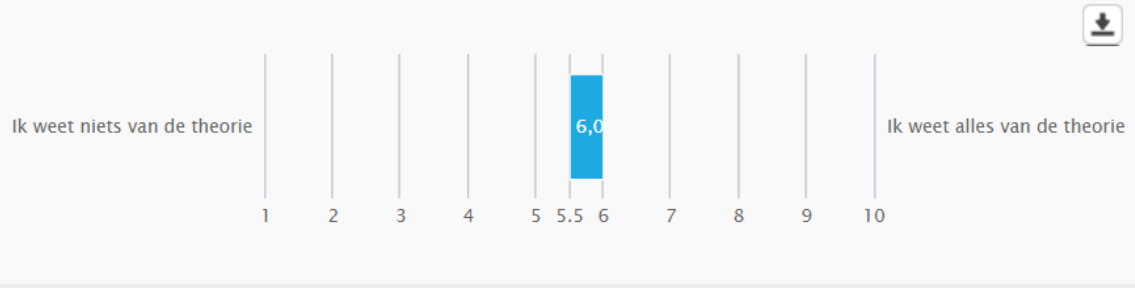

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ik weet niets van de theorie	0 (0%)	0 (0%)	1 (7,7%)	2 (15,4%)	0 (0%)	5 (38,5%)	3 (23,1%)	2 (15,4%)	0 (0%)	0 (0%)	**Ik weet alles van de theorie**

3 Kun je aangeven hoe deskundig jij jezelf vindt in het signaleren van een problematische gehechtheid?

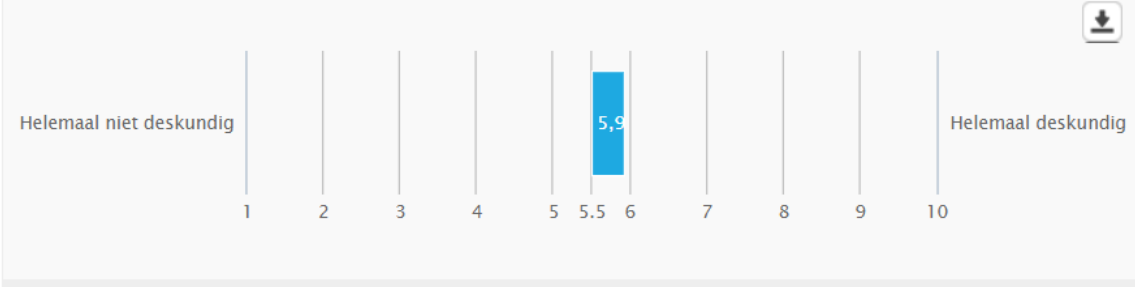

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Helemaal niet deskundig	0 (0%)	0 (0%)	3 (23,1%)	0 (0%)	1 (7,7%)	2 (15,4%)	5 (38,5%)	2 (15,4%)	0 (0%)	0 (0%)	**Helemaal deskundig**

4 Kun je aangeven hoe tevreden je bent over jouw eigen deskundigheid in de problematische gehechtheid?

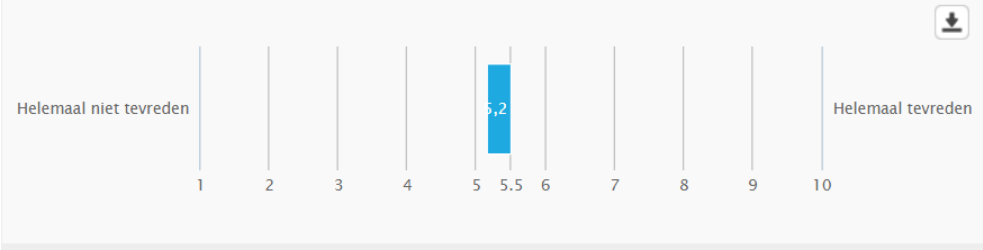

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Helemaal niet tevreden	0 (0%)	2 (15,4%)	1 (7,7%)	1 (7,7%)	3 (23,1%)	2 (15,4%)	3 (23,1%)	1 (7,7%)	0 (0%)	0 (0%)	**Helemaal tevreden**

6 Hieronder staat een lijst met (mogelijke) hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid. Kun je aanvinken met welke hulpmiddelen je bekend bent? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

Verticaal Horizontaal

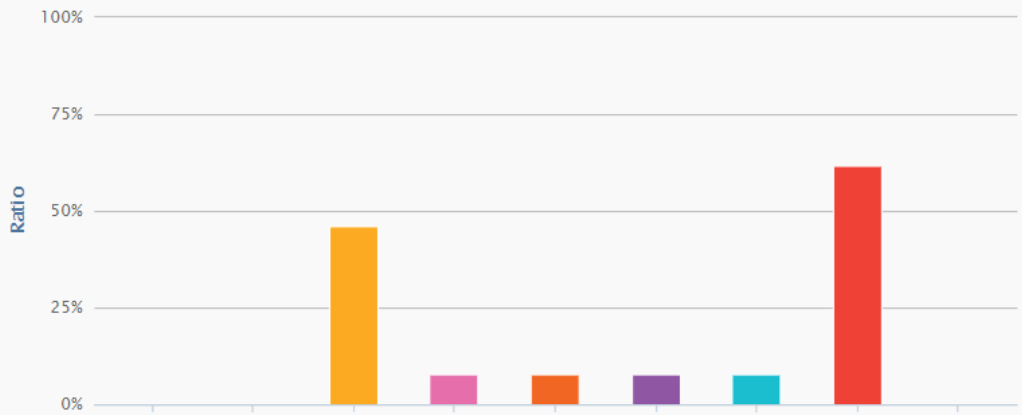

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
	Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag	0	0 %
	Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)	0	0 %
	Child Behaviour Checklist (CBCL)	6	46,2 %
	Youth Self Report (YSR)	1	7,7 %
	Teacher's Report Form (TRF)	1	7,7 %
	Emotional Availability Scales (EAS)	1	7,7 %
	Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)	1	7,7 %
	Ik ken geen hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid	8	61,5 %
	Ander hulpmiddel:	0	0 %

7 Kun je aangeven welke hulpmiddelen je in de praktijk gebruikt? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

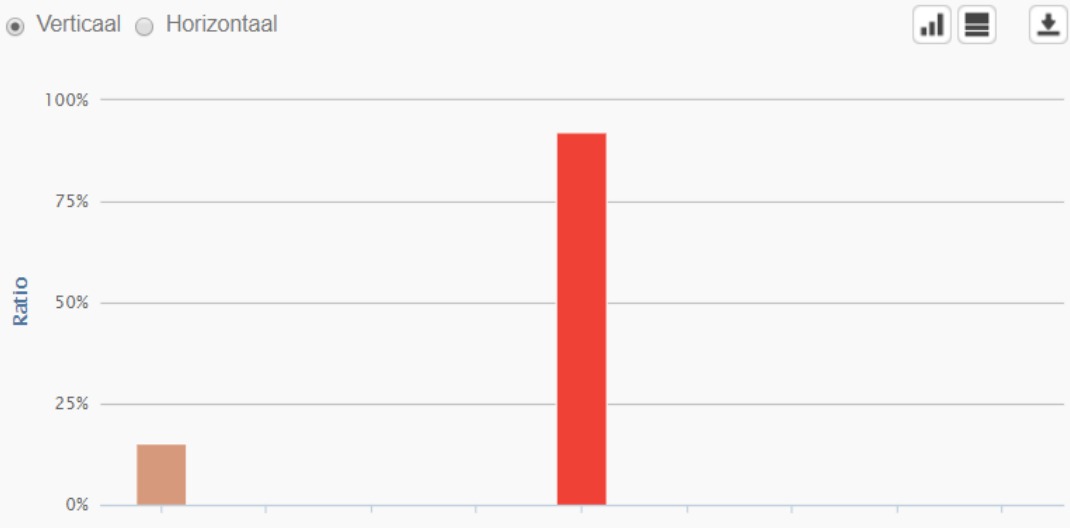

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
	Ander hulpmiddel:	2	15,4 %
	Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)	0	0 %
	Child Behaviour Checklist (CBCL)	0	0 %
	Emotional Availability Scales (EAS)	0	0 %
	Ik maak geen gebruik van hulpmiddelen voor het signaleren van een problematische gehechtheid	12	92,3 %
	Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag	0	0 %
	Teacher's Report Form (TRF)	0	0 %
	Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)	0	0 %
	Youth Self Report (YSR)	0	0 %

8 Welke hulpmiddelen vind je wel of niet gepast voor het signaleren van een problematische gehechtheid bij cliënten?

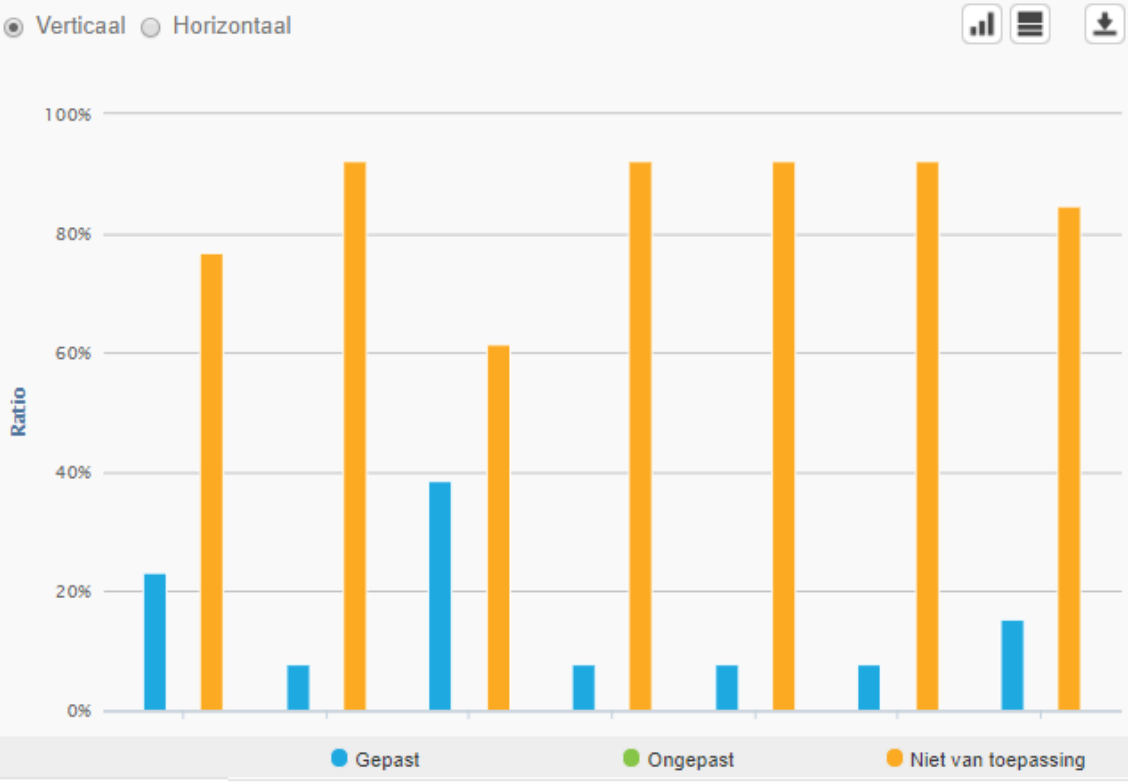

	Gepast	Ongepast	Niet van toepassing
Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag	3	0	10
Attachment Insecurity Screening Inventory (AISI)	1	0	12
Child Behaviour Checklist (CBCL)	5	0	8
Youth Self Report (YSR)	1	0	12
Teacher's Report Form (TRF)	1	0	12
Emotional Availability Scales (EAS)	1	0	12
Vragenlijst over Ontwikkeling en Gedrag (VOG)	2	0	11

11 Op welke wijze ervaar jij ondersteuning van de organisatie om een problematische gehechtheid bij cliënten te kunnen signaleren? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

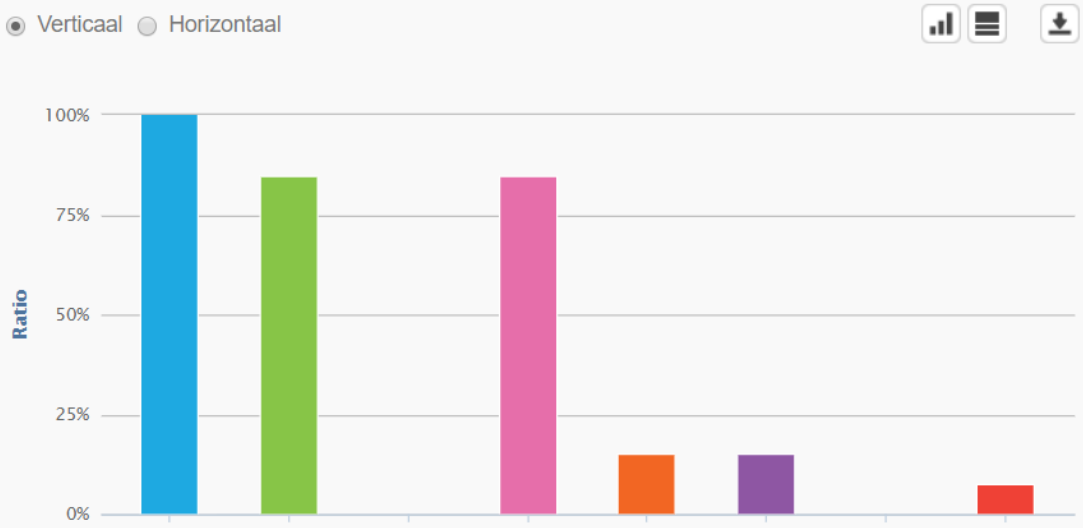

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
1	Gedragswetenschappers	13	100 %
2	Collega's	11	84,6 %
3	Managers	0	0 %
4	MDV momenten	11	84,6 %
5	Interne documenten / boeken	2	15,4 %
6	Het volgen van cursussen, trainingen et cetera gericht op een problematische gehechtheid	2	15,4 %
7	Ik ervaar geen ondersteuning vanuit de organisatie	0	0 %
8	Anders, namelijk:	1	7,7 %

12 Op welke wijze maak jij gebruik van de gedragswetenschappers bij een vermoeden van een problematische gehechtheid bij een cliënt? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

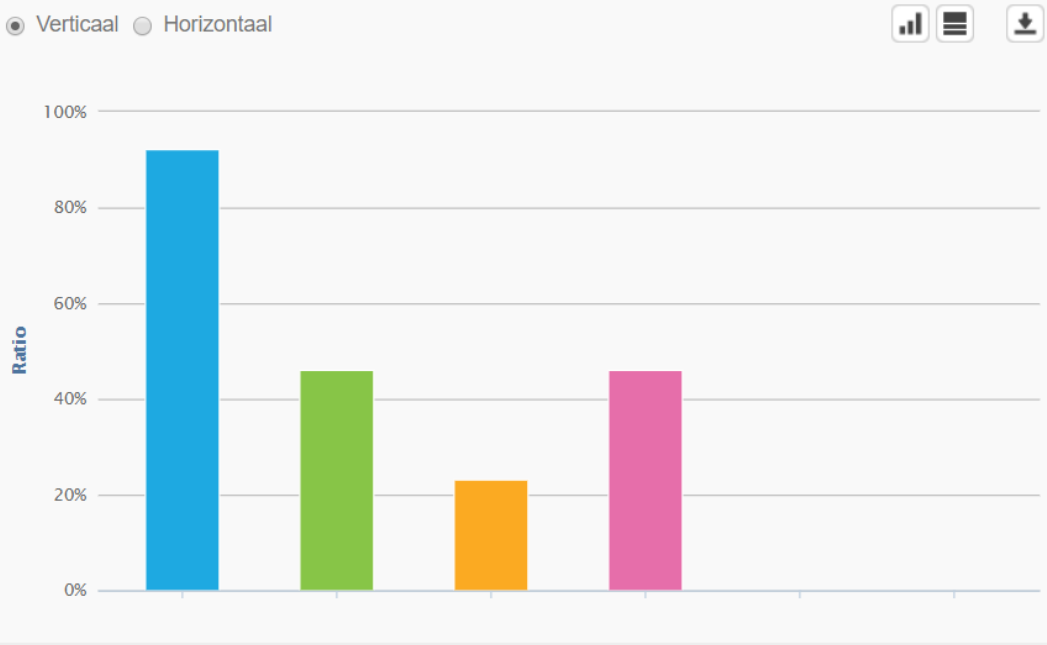

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Ik maak mijn vermoedens bespreekbaar met de gedragswetenschapper	12	92,3 %
●	Ik vraag de gedragswetenschapper naar het juiste in te zetten middel	6	46,2 %
●	Ik vraag een gedragswetenschapper om de cliënt te observeren	3	23,1 %
●	De gedragswetenschapper attendeert mij op de signalen tijdens bijvoorbeeld een MDV	6	46,2 %
●	Ik maak geen gebruik van de gedragswetenschappers	0	0 %
●	Anders, namelijk:	0	0 %

13 Vind je dat de gedragswetenschappers voldoende beschikbaar zijn om jou te kunnen ondersteunen in het beoordelen van een problematische gehechtheid bij cliënten?

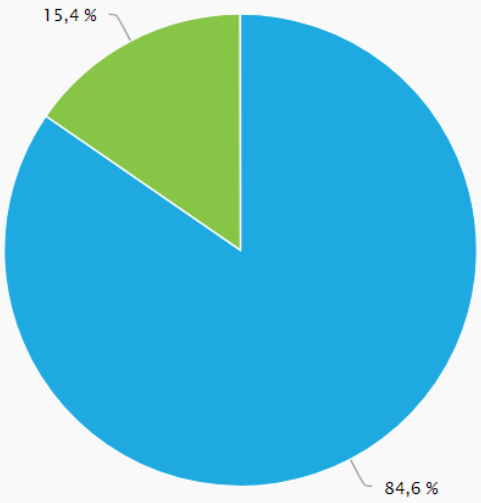

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Ja	11	84,6 %
●	Nee	2	15,4 %
●	Niet van toepassing	0	0 %

14 Heb je behoefte aan bijscholing?

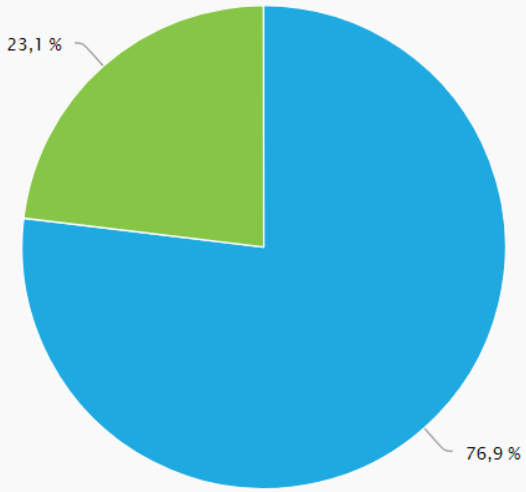

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Ja	10	76,9 %
●	Nee	3	23,1 %

26 Wat is jouw geslacht?

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Man	1	7,7 %
●	Vrouw	12	92,3 %

27 Welke maatregel voer jij primair uit?

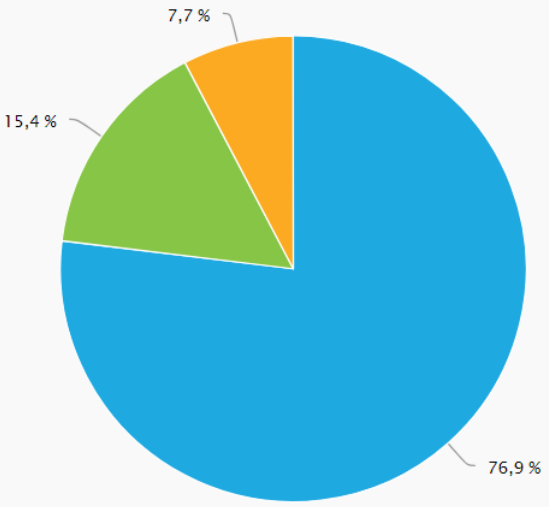

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Jeugdbescherming	10	76,9 %
●	Jeugdreclassering	2	15,4 %
●	Beide	1	7,7 %

28 Hoe lang ben je al werkzaam als jeugdbeschermer / jeugdreclasseerder bij Jeugdbescherming Noord?

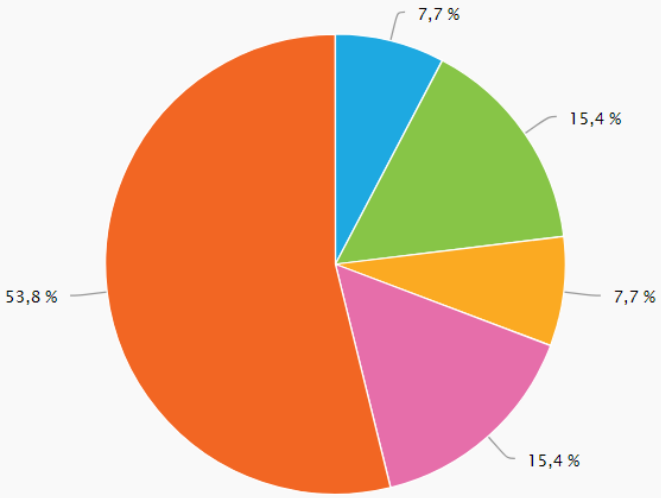

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	0 - 2,5 jaar	1	7,7 %
●	2,5 - 5 jaar	2	15,4 %
●	5 - 7,5 jaar	1	7,7 %
●	7,5 - 10 jaar	2	15,4 %
●	Langer dan 10 jaar	7	53,8 %

29 Hoeveel ervaring heb je al in het werken in de jeugdzorg?

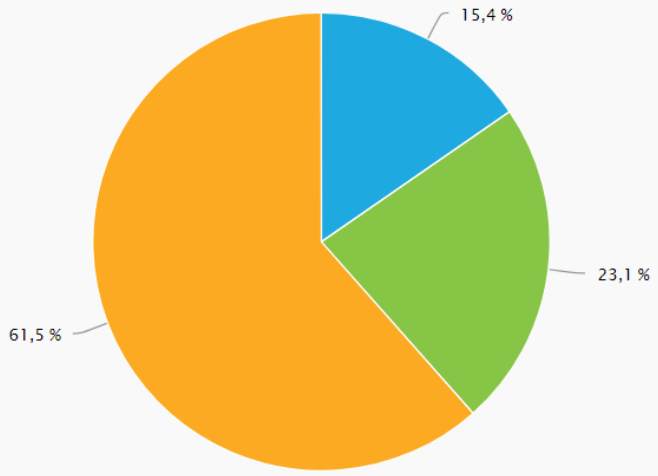

#	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	0 - 5 jaar	2	15,4 %
●	5 - 10 jaar	3	23,1 %
●	Langer dan 10 jaar	8	61,5 %

BIJLAGE 9: UITWERKING FOCUSGROEP 1

Stelling	Eens/ oneens	Toelichting	Conclusie stelling
Jeugdbeschermers hebben meer dan genoeg kennis over de problematische gehechtheid om hechtingsproblematiek te kunnen signaleren.	Oneens	"Nou, ik ben het er niet mee eens. Ik denk dat wij wel goed weten hoe we er mee om moeten gaan als het daadwerkelijk hechtingsproblematiek is, maar wij zijn niet degene die het signaleren, ik denk dat wij daar hulp voor inzetten door een psycholoog om te onderzoeken." "Ik denk dat wij wel signaleren, maar dat het aan de ervaring ligt van jeugdbeschermers" "Ik denk dat we wel kunnen signaleren, maar het moet vastgesteld worden, dat kunnen we niet." "Ik denk dat wij vanuit de opleiding er weinig over leren. En ik denk als dit je eerste baan is, dan heb je echt niet meer dan genoeg kennis, nee, want wij hebben hier ook niet een module hechting om het te signaleren, dus dan krijg je dat door ervaring en door er over te lezen, in mdv er over te horen." "Ik denk dat het onze taak is om te signaleren dat er klachtgedrag is, en dat we dan doorverwijzen." "Ik denk dat wij kennis hebben over een normale ontwikkeling, maar ik zou hem niet zo specifiek aan gehechtheid durven koppelen."	Jeugdbeschermers zijn in staat om te signaleren, afhankelijk van de ervaring in het vak. Daarnaast zij meer als hun taak om hulp in te zetten op een problematische gehechtheid.
De jeugdbeschermers maken nooit gebruik van de hulpmiddelen die beschikbaar zijn.	Oneens	"Welke hulpmiddelen hebben we het dan over?" "Ik heb er nog geen gebruik van gemaakt." "De gedragswetenschappel sowieso." "Ik vraag me af of wij degene zijn die de hulpmiddelen moeten toepassen"	De gedragswetenschapper is een prominent hulpmiddel. Van verdere hulpmiddelen wordt nauwelijks gebruik gemaakt.
De organisatie ondersteunt de jeugdbeschermers altijd in het signaleren van hechtingsproblematiek.	Tussenin	"Ik denk dat het mooi is om er een keer een thema van te maken."	De gedragswetenschapper wordt gezien als ondersteuning vanuit de organisatie.

		"Het team en gedragswetenschappers staan altijd wel klaar om te sparren of vragen te beantwoorden." "We kunnen niet alles weten, maar we moeten wel weten waar we moeten zijn met welke vraag. Dan ga ik heel snel naar de gedragswetenschapper."	

Hanzehogeschool Groningen
University of Applied Sciences

BIJLAGE 10: UITWERKING FOCUSGROEP 2

Stelling	Eens/ oneens	Toelichting	Conclusie stelling
Jeugdbeschermers hebben meer dan genoeg kennis over de problematische gehechtheid om hechtingsproblematiek te kunnen signaleren.	Oneens	"Niet meer dan genoeg. Ik kan nog wel wat kennis er bij gebruiken." "Ik vind meer dan genoeg wel erg extreem gezegd. Het is wel iets wat bij ons op de voorgrond staat." "Je ziet wel problemen, maar of je dat direct linkt aan gehechtheid of niet. Ja, daar ben ik niet deskundig genoeg voor." "Als je kleinere kinderen hebt beneden de vijf dan denk ik sneller aan hechtingsproblematiek, dan zal ik het eerder daarin plaatsen als dat ik een puber heb tegen de 16/17 ofzo." "Ik heb het idee dat we een aantal signalen wel op de bril hebben, maar dat het hele concept hechting over wat het is, wel wat weggezakt is." "De signalen herkennen wel, maar de vraag is of wij ze altijd linken aan hechtingsproblematiek, dat weet ik niet. Bij jongere kinderen doen we dat makkelijker, dan bij oudere." "Wij mogen best vaker roepen: ik maak me zorgen over de hechting."	Jeugdbeschermers vinden niet dat zij meer dan genoeg kennis hebben. Bij kleine kinderen denken ze sneller aan de problematische gehechtheid dan bij oudere kinderen.
De jeugdbeschermers maken nooit gebruik van de hulpmiddelen die beschikbaar zijn.	Oneens	"Daar ben ik het totaal niet mee eens. Dat doen we altijd. De gedragswetenschapper en de richtlijnen." "Meestal ga ik eerst de ontwikkelingsfasen bij langs en de flyer checken en vervolgens breng je het in het MDV in en wordt het dieper uit gespitst met de gedragswetenschapper." "Bij hechting leiden de richtlijnen je heel snel naar de gedragswetenschapper."	De jeugdbeschermers geven aan van verschillende middelen gebruik te maken: de gedragswetenschapper, de richtlijnen en het MDV. Er wordt weinig gebruik gemaakt van checklists.

		"Ik denk dat er weinig gebruik wordt gemaakt van middelen (lijsten)."	
De organisatie ondersteunt de jeugdbeschermers altijd in het signaleren van hechtingsproblematiek.	Oneens	"Er is geen scholing op hechtingsproblematiek." "Ik vind het goed om bepaalde onderwerpen regelmatig terug te laten komen. Zeker als het zo'n groot deel van ons werk is, is het goed om dit weer even op te frissen." "Er ligt al een paar jaar het voornemen om de plenaire zo in te vullen. Dat is een uur waarbij je even dingen aanstipt." "Wat ik zelf wel fijn zou vinden, dat je soms op casusniveau soms wat meer uitleg kan geven. Dat je soms vanuit je studie even wat dieper er op in gaat en wat theorie er bij pakt. Dat zou van mij mogen en kunnen. Wat mij betreft zou dat heel fijn zijn."	Jeugdbeschermers hebben behoefte aan opfrissing van thema's. Meer uitleg/theorie over hechtingsproblematiek d.m.v. een plenaire bijvoorbeeld zou voor hen een oplossing kunnen zijn.

BIJLAGE 11: UITWERKING FOCUSGROEP 3

Stelling	Eens/ oneens	Toelichting	
Jeugdbeschermers hebben meer dan genoeg kennis over de problematische gehechtheid om hechtingsproblematiek te kunnen signaleren.	Oneens	"Meer dan genoeg kennis? Denk het niet. Dat ligt natuurlijk wel een beetje aan de achtergrond die je hebt, maar het is niet iets waar je specifiek in geschoold wordt." "Ik denk dat het wel goed is om daar meer inhoudelijke kennis over te hebben." "Bepaalde risico's ken je natuurlijk, dat invloed heeft op de hechting." "Ik denk dat er veel alertheid is. Dat de risicofactoren vaak ook nog wel scherp zijn, maar dat het mooi zou zijn op de signalen en bejegening nog aandacht vraagt."	Jeugdbeschermers denken dat het goed is om meer inhoudelijke kennis te hebben over de problematische gehechtheid. Wel zijn zij alert op de signalen en risicofactoren.
De jeugdbeschermers maken nooit gebruik van de hulpmiddelen die beschikbaar zijn.	Oneens	"Wij hebben natuurlijk de gedragswetenschapper, hé." "Ik vind de gedragswetenschapper een hulpmiddel. Maar ook andere instanties, dus ik denk dat we altijd gebruik maken van hulpmiddelen. Ik denk dat de richtlijnen nog wel meer gebruikt kunnen worden." "Ik maak nog niet zo gebruik van de richtlijnen, zou ik meer moeten doen. Ik moet het meer van de gedragswetenschapper hebben. Iemand die mij verbaal dingen vertelt en uitlegt." "Ik zou die richtlijnen er wel meer bij willen hebben." "Ik heb het nodig om tijdens een bijeenkomst op de beamer er bij te pakken. Ik denk dat wij vaker middels een digiboard de richtlijnen er bij kunnen pakken." "Ik zou het fijn vinden om met een digiboard de theorie er bij te pakken zodat iedereen mee kan kijken, maar voor anderen werkt dat misschien niet."	De gedragswetenschapper, de richtlijnen en andere instanties worden vaak ingezet door jeugdbeschermers. Toch blijkt het dat iedereen andere behoeftes heeft betreft hulpmiddelen.

De organisatie ondersteunt de jeugdbeschermers altijd in het signaleren van hechtingsproblematiek.	Tussenin	"Volgens mij faciliteren wij dat door de MDV's en EPB's. En dan kun je sparren met elkaar." "Bij de WSG hadden we een aantal keer per jaar een aantal lessen over thematieken. Dat vond ik wel fijn." "Ik weet niet of het plenaire de juiste oplossing is. Ik denk dat we breder moeten kijken."	Multidisciplinaire vergaderingen en Eerste Plan besprekingen ondersteunen jeugdbeschermers. Daarnaast wordt benoemd dat het kan helpen om themabijeenkomsten te organiseren.